

Голас Рафзімы

№ 23 (1285) ЧЭРВЕНЬ 1973 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 18-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

СІЛУЭТ ГАРАДСКОЙ БЕЛАРУСІ

Тысячы замежных гасцей наведваюць штогод Беларусь. І сярод пытанняў, што прыезджым нярэдка задаюць журналісты, ёсць адно, адказ на якое асабліва хвалюе гаспадароў: ці спадабаўся вам Мінск (Брэст, Гомель...)? У тым, з якім шчырым захапленнем адзваюцца звычайна турысты аб нашых гарадах, менш за ўсё традыцыйнай ветлівасці. Сапраўды, выгляд беларускіх гарадоў сёння можна любвацца. Іх архітэктурнае аблічча своеасаблівае і з кожным годам становіцца ўсё больш выразным.

...Свае пачатковыя крокі нацыянальная архітэктура рабіла ў трыццаці гады і адразу пасля вайны, калі былі складзены першыя генеральныя планы развіцця Мінска, Оршы, Слуцка. Усю неабходную дапамогу беларускія дойліды атрымалі ад вядучых спецыялістаў і праектных устаноў краіны. Менавіта тады ў вызваленых гарадах паўстаюць будынкі, у выглядзе якіх выявіўся пафас перамогі і лікуючая радасць услаўлення сацыялістычнага ладу.

Пройдем па галоўнай вуліцы рэспублікі — Ленінскаму праспекту сталіцы, які забудоўваўся ў тэя гады. Узнёслая і строгая архітэктура Дома ўрада, багатыя па аддзелцы памяшканні Дома афіцэраў і Палаца культуры прафсаюзаў, нібы вянчаючы самы высокі ўзгорак цэнтру — тэатр оперы і балета, напоўненыя элементамі класічнага дойлідства комплексы Акадэміі навук і Беларускага політэхнічнага інстытута, разнастайныя адміністрацыйныя будынкі і дамы грамадскага прызначэння...

Мабыць, пакаленне сучасных архітэктараў з вышынь набытага вопыту і новых эстэтычных прынцыпаў можа папракнуць іх стваральнікаў за недакладна вытрыманы стыль, за лішнюю манументальнасць і неўласцівае высокай архітэктуры празмернае ўпрыгожванне. Яны маюць рацыю. Але згодзімся, што будынкі гэтыя, як некалі старажытныя палацы і храмы-крэпасці, назаўсёды захавалі для нас непаўторны каларыт тых далёкіх ужо дзён.

Гады, што мінулі з таго часу, былі для беларускай архітэктуры перыядам плённага развіцця. У рэспубліцы вырасла пакаленне вядучых спецыялістаў, якія прынялі самы актыўны ўдзел у фарміраванні нацыянальнай архітэктуры. Дастаткова сказаць, што толькі Саюз архітэктараў, у якім адразу пасля вайны было крыху больш за 30 чалавек, цяпер налічвае звыш 400 членаў.

У падрыхтоўцы высокакваліфікаваных архітэктарскіх кадраў зараз прымаюць удзел некалькі інстытутаў і тэхнікумаў рэспублікі. У нас дзейнічаюць буйныя праектныя інстытуты.

Таму сёння мы можам гаварыць аб станаўленні ў Беларусі новага архітэктурнага напрамку. Для яго характэрныя, з аднаго боку — смеласць у вырашэнні важных сацыяльна-эканамічных праблем горадабудаўніцтва, накіраванасць у будучыню, комплексны падыход да ўзнятых праблем, усебаковае навукова-тэхнічнае абгрунтаванне праектаў на аснове самых апошніх дасягненняў будаўнічай тэхнікі. З другога боку, сучасны напрамак у беларускай архітэктуры вызначаюць узросшы арсенал эстэтычных прыёмаў, захаванне і пашырэнне традыцый народнага дойлідства, сінтэз мастацтваў, багацце пластычных рашэнняў і іншых сродкаў архітэктурнай выразнасці.

Бадай, самай актуальнай з усіх праблем, што стаяць сёння перад архітэктарамі і горадабудаўнікамі, з'яўляецца навуковае прагназіраванне доўгатэрміновага развіцця ўсёй сістэмы населеных пунктаў рэспублікі і асабліва — яе гарадоў. Падлічана, што ўжо ў бліжэйшым дзесяцігоддзі ўдзельная вага гарадскога насельніцтва ў БССР дасягне 60 працэнтаў. Вось чаму неабходна да канца пяцігодкі склаці генеральныя планы развіцця гарадоў з перспектывай да 2000 года.

Якім жа будзе заўтра гарадскі сілуэт Беларусі? Беларуская архітэктура па праву можа ганарыцца дасягненнямі ў галіне ўдасканалення функцыянальнай структуры гарадоў. Сённяшня буйныя цэнтры ўжо не нагадваюць слаёны пірог, дзе хаатычна чаргуюцца прамысловыя пабудовы з жыллёвымі раёнамі. Новыя прамысловыя кварталы цяпер звычайна адасоблены і адзелены ад жыллёвых масіваў зялёнымі зонамі.

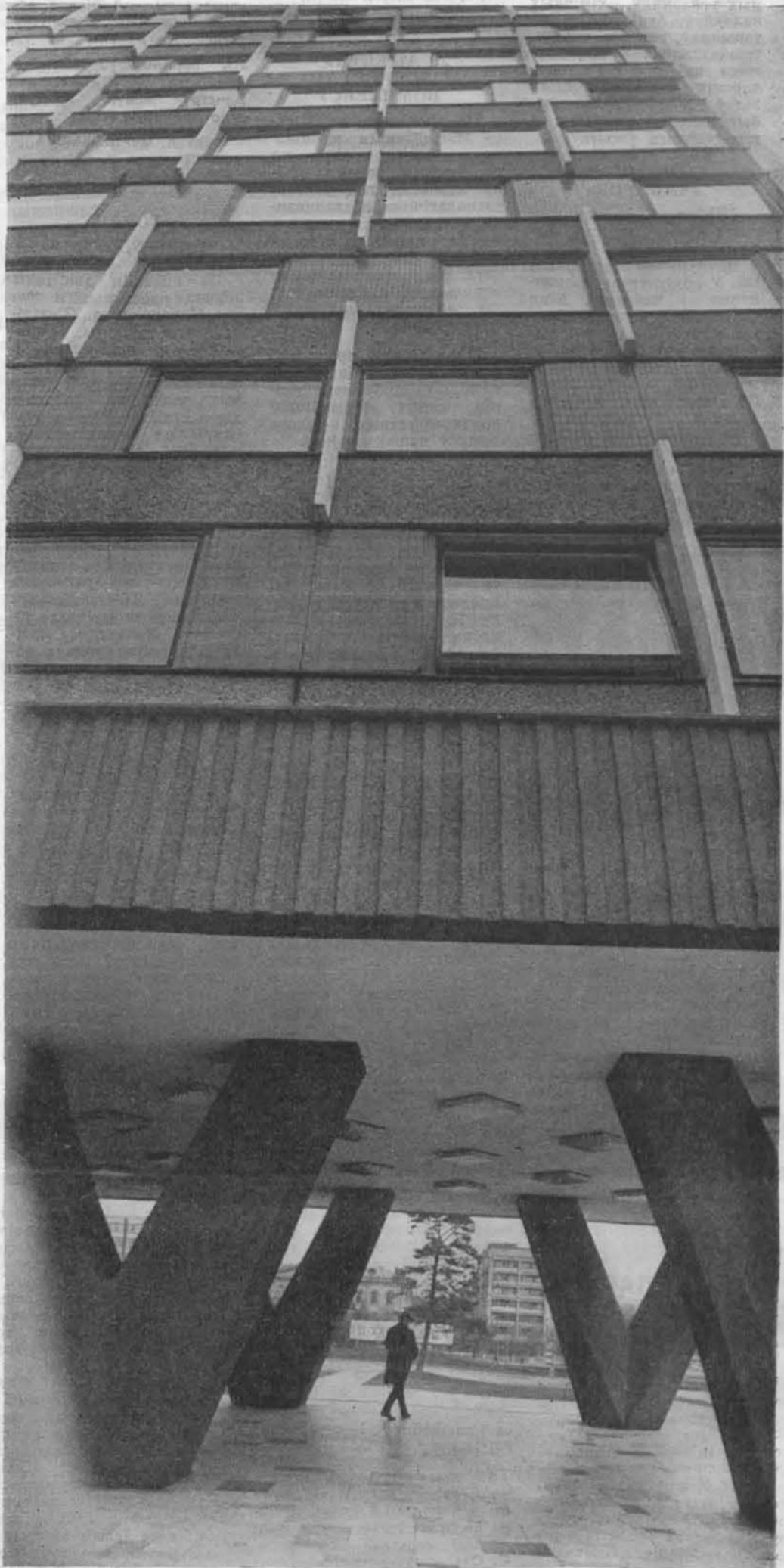
Планіроўка жылых утварэнняў вядзецца па прынцыпу: мікрараён — жылы раён — горад. Усе падраздзяленні гэтай сістэмы паслядоўна фарміруюцца вакол буйных грамадска-гандлёвых цэнтраў. Яны надзейна звязаны паміж сабой і вытрыманы ў адзіным стылі, утвараючы цэласны гарадскі ансамбль з прамымі прасторнымі вуліцамі, шырокімі плошчамі, зялёнымі паркамі і скверамі.

У «чыстым» выглядзе сучасныя прынцыпы урбаністычнай планіроўкі лепш за ўсё прасочваюцца на прыкладзе самых маладых беларускіх гарадоў. Іх архітэктурнае аблічча арыгінальнае і па-свойму непаўторнае. Гранічна выразныя абрысы Салігорска, зручна размешчанага на беразе штучнага мора; нібы нанізаныя на скарасную транспартную магістраль сучасныя кварталы Наваполацка; маляўніча ўпісаныя ў амаль некрануты лясны ландшафт жылыя масівы Светлагорска; рацыянальна размешчаныя вакол прамысловага вузла вуліцы Жодзіна.

Сёння настаў, нарэшце, час фарміравання новых сучасных цэнтраў гарадоў. Дойліды атрымалі заданне стварыць на месцы старых пабудов ансамблі грамадскага і культурнага прызначэння. Яны стануць неўзабаве галоўным архітэктурным ядром буйных гарадоў.

На станаўленне сучаснага архітэктурнага вобраза ў значнай ступені ўплываюць новыя матэрыялы, што прыйшлі ў будаўніцтва. Бетон, метал, шкло, палімеры, шматкаляровая гама аддзелачных матэрыялаў далі магчымасць для смелых канструкцыйных рашэнняў, што ў сваю чаргу прывяло архітэктараў да выкарыстання новых сродкаў мастацкай выразнасці. Сёння можна назваць сотні светлых, смела раскрытых у прастору і арганічна звязаных з ландшафтам пабудов, што ўзводзяцца паўсюды ў рэспубліцы.

[Заканчэнне на 3-й стар.]

Будынак гасцініцы «Турыст», што на Партызанскім праспекце Мінска.

ВЫКАНАНА ПЯЦІМЕСЯЧНАЕ ЗАДААННЕ

Як паведаміла Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне БССР, работнікі прамысловасці Беларускай ССР датэрмінова, 29 мая, завяршылі выкананне плана пяці месяцаў па рэалізацыі прадукцыі і вытворчасці большасці відаў вырабаў.

Паводле папярэдніх даных, прырост прамысловай вытворчасці ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года склаў 9 працэнтаў, прадукцыйнасць працы павялічылася на 6 працэнтаў.

Выпушчана звыш плана значная колькасць машын, прыбораў і сродкаў аўтаматызацыі, мінеральных валокнаў, будаўнічых матэрыялаў, паперы, тканін, трыкатажных вырабаў, мяса, каўбасных і кандытарскіх вырабаў, многа відаў тавараў культурна-бытавога прызначэння і гаспадарчага ўжытку.

ЗАПРАШАЕ «ЧАБАРОК»

«Чабарок» — так названы новы рэстаран, адкрыты ля ўезду ў Гомель у маляўнічым бярозавым гаі. У архітэктуры памяшкання, у аформленні, якай ўпрыгожвае інтэр'еры, выкарыстаны беларускія народныя матывы.

Зала рэстарана разлічана на 72 месцы. Яшчэ 36 гасцей можа прыняць веранда. Вялікі выбар страў нацыянальнай кухні. У іх ліку і фірменныя напіткі «Чабарок», прыгатаваны з бярозавага соку і адвару маладых парасткаў сасны. Каля но-

Каля 300 паўаўтаматаў з дзяржаўным Знакам якасці выпускаецца сёлета Віцебскі станкабудаўнічы завод імя Кірава.

НА ЗДЫМКУ: слесар-зборшчык тэрмаканстантнага цэха К. АСТАШОНАК і канструктар Л. ШЧАРЫЦКІ адладжваюць чарговы станок. Фота А. ЦЕРЛЮКЕВІЧА.

вага рэстарана абсталявана стаянка для аўтамашын.

«Чабарок» — дзевятае прадпрыемства грамадскага харчавання, адкрытае сёлета ў Гомелі. Яшчэ столькі ж новых сталовых, кафе і рэстаранаў прадугледжваецца пабудаваным да канца года.

СПРАВЫ МЕЛІЯРАТАРАЎ

Меліяратары трэста «Калінавічы-водбуд» вырашылі ўвесці ў гэтым годзе ў эксплуатацыю 20 тысяч гектараў асушаных зямель — на тысячы гектараў больш, чым прадугледжана планам. На 13 400 гектарах ужо закладваецца дрэнаж. Стварэцца 17,5 тысячы гектараў шматгадовай культурнай пашы для мясцовых калгасаў і саўгасаў.

29 АБ'ЕКТАЎ ПУСКАВОГА КОМПЛЕКСУ

На пусковым комплексе Магілёўскага камбіната шаўковых тканін на два месяцы раней тэрміну здадзена пад мантаж тэхналагічнае абсталяванне савальнага аддзялення. Ужо цяпер, задоўга да пуску першай чаргі камбіната, распрацаваны календарны графік задачы ўсіх 29 аб'ектаў пусковага комплексу.

З асваеннем праектнай магутнасці Магілёўскі камбінат шаўковых тканін стане буйнейшым прадпрыемствам такога тыпу ў нашай краіне.

КАРДОННА-РУБЕРОЙДНЫ — У СТРАІ

Поўнаасцю ўступіў у строй кардонна-руберойдны завод у Асіповічах. Гэта першае ў Беларусі прадпрыемства такога тыпу. Яго праектная магутнасць — 50 тысяч тон кардону і 125 мільянаў квадратных метраў руберойду ў год.

На прадпрыемстве ўстаноўлена высокапрадукцыйнае абсталяванне, вырабленае машынабудаўніцкамі ПНР і СССР. Машыны польскай вытворчасці, напрыклад, даюць магчымасць выпускаць кардон шырынёй 4 метры. Яны ў два разы больш прадукцыйныя за агрэгаты, якія дзейнічаюць на іншых заводах.

На трох руберойдных агрэгатах, вырабленых магілёўскім заводам «Строммашина», зманціраваны эксперыментальныя ўстаноўкі для папярэдняга насычэння кардонна бітумам. Украенненне гэтага новаўвядзення дасць магчымасць значна павялічыць выпуск руберойду і павысіць яго якасць.

На Глыбоцкім малочна-кансервавым камбінаце асвойваецца лінія па выпуску згущанага малака.

НА ЗДЫМКУ: работніца камбіната В. ШАБАН дэманструе новую прадукцыю прадпрыемства.

Фота А. ЦЕРЛЮКЕВІЧА.

ГОРАД НОВАБУДОУЛЯ

За апошнія два гады значна расшырыліся межы Наваполацка. З'явіліся новыя вуліцы. Гараджане атрымалі больш за 2 400 добраўпарадкаваных кватэр. У строй дзеючых уведзены фабрыка хімічэсткі, гандлёвы цэнтр, адкрыліся новыя атэлье, магазіны, сярэдняя школа, прафілакторый-санаторый хімкамбіната.

Вялікі аб'ём будаўнічых работ запланаваны і на бліжэйшыя гады. Пачата будаўніцтва новага вучэбна-лабараторнага корпусу Наваполацкага філіяла тэхналагічнага інстытута. Узводзяцца паліклініка, міжнародная тэлефонная станцыя. Далейшае развіццё атрымлівае прамысловасць.

ТРАКТАРЫ НА ПАРАДЗЕ

У дзесяці міжнародных выстаўках і кірмашах удзельнічаюць сёлета трактары «Беларусь».

Яны з поспехам дэманстраваліся на веснавым Лейпцыгскім кірмашы. У Будапешце на выстаўцы сельскагаспадарчых машын цяпер знаходзяцца два новыя трактары — МТЗ-80 і МТЗ-82. Наперадзе — кірмашы ў Лівіі і Арабскай Рэспубліцы Егіпет. Уздел трактаразаводцаў у міжнародных выстаўках і кірмашах дапамагае расшырэнню экспартных паставак машын. Цяпер іх купляюць 60 краін.

скага камітэта абароны міру, народны мастак БССР З. Азгур, старшыня Камітэта маладзёжных арганізацый Беларусі В. Ягораў і іншыя афіцыйныя асобы.

Сход вітаў народы афрыканскага кантынента, якія ўступілі на шлях незалежнасці, выказаў глыбокую салідарнасць з барацьбой народаў Анголы, Мазамбіка, Гвінеі (Бісау) за свабоду і суверэннітэт сваіх краін.

Па прапанове члена праўлення Савецкай асацыяцыі дружбы з народамі Афрыкі, рэктара Беларускага інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі С. Сяліцкага ўдзельнікі сходу аднадушна прынялі рэзалюцыю салідарнасці з афрыканскімі народамі.

Па запрашэнню варшаўскай ваяводскай арганізацыі ПАРП

у ПНР на мінулым тыдні прыбыла з дружалюбным візітам дэлегацыя Мінскай вобласці на чале з першым сакратаром абкома КПБ І. Палюковым. Госці з БССР правядуць у Варшаўскім ваяводстве тры тыдні, пазнаёмяцца з эканомікай, вопытам работы партыйных арганізацый.

Далёка за межамі нашай краіны вядомы дасягненні беларускай навукі. Яшчэ адным пацвярджэннем гэтага стала ўручэнне Герою Сацыялістычнай Працы акадэміку П. Альсміку дыплама члена-карэспандэнта Акадэміі сельскагаспадарчых навук ГДР. Гэта — прызнанне вялікіх заслуг вядомага беларускага вучонага ў селекцыі бульбы. Выведзеныя ім сарты шырока выкарыстоўваюцца ў нашай рэспубліцы і за рубяжом. Некаторыя з іх перададзены для выпрабавання і размнажэння ў ГДР.

ЦИФРЫ РОСТА

Взгляните на карту мира. По площади Советский Союз — самое большое государство: оно занимает одну шестую всей суши. Здесь живет 250 миллионов людей — одна четвертая часть населения земного шара.

Богаты недра страны. Советский Союз находится на одном из первых мест в мире по разведанным запасам угля, нефти, газа, железных и марганцевых руд, цветных и редких металлов, других полезных ископаемых, которые составляют топливно-энергетическую и минерально-сырьевую базу для развития экономики и повышения на этой основе жизненного уровня народа.

Две пятых всех перспективных территорий на земном шаре, где возможны открытия нефти и газа, приходится на долю нашей страны. Это подтверждается открытием богатейших залежей нефти и газа в Западной Сибири, Казахстане, Туркмении, Коми АССР и в других районах.

Наша промышленность дает примерно пятую часть всей мировой промышленной продукции. Напомним, что полвека назад, в 1922 году, она давала всего лишь около одной сотой части. В настоящее время СССР производит почти шестую часть мировой добычи нефти, примерно четвертую часть угля, почти треть железной руды, одну треть пилотериалов.

Советские металлурги выплавляют за год более одной пятой части стали и чугуна, производимых на земном шаре.

Металл, как известно, — один из фундаментов всей современной экономики. Вот, например, как сокращался разрыв между США и СССР в производстве стали за истекшие полвека. В 1922 году мы выплавляли стали в 113 раз меньше, чем в США, в 1930 году — в 7 раз меньше, в 1950 году — в 3,3 раза, в 1960 году — меньше в 1,4 раза. А в первом году девятой пятилетки в СССР было выплавлено стали уже значительно больше, чем в Соединенных Штатах Америки.

Советские электростанции вырабатывают свыше седьмой части всей электроэнергии планеты, советские «фабрики плодородия» дают ежегодно почти

тую часть всех производимых в мире минеральных удобрений.

Каждый пятый метр хлопчатобумажных и шерстяных тканей имеет марку советских фабрик. Каждая десятая тонна сахара в мире выработана на советских предприятиях.

В мировом сельском хозяйстве производством продукции земледелия и животноводства СССР составляет девятую часть.

Необходимо отметить, что советское сельское хозяйство из мирового сбора важнейших сельскохозяйственных культур дает ежегодно: хлопка — пятую часть, ячменя — почти третью часть, картофеля и пшеницы — третью часть, льна-долгунца — более двух третей, ржи — примерно половину.

Животноводство дает каждый год более пятой части всего молока на земном шаре и свыше седьмой части всего мирового производства шерсти, свыше десятой части сбора яиц.

Железнодорожники Советского Союза перевозят ежегодно больше грузов, чем «проходит» их по железным дорогам всех других стран планеты, вместе взятых.

Если взять все отрасли сферы материального производства, то Советскому Союзу для удвоения своего национального дохода к началу нынешней, девятой пятилетки понадобилось десять лет (период 1961—1971 гг.), тогда как Соединенные Штаты Америки для увеличения всей чистой продукции экономики в два раза затратили двадцать лет (весь период 1951—1971 гг.), Англия израсходовала на это тридцать два года (период 1939—1970 гг.), а ФРГ — пятнадцать лет (период 1956—1970 гг.).

Основываясь на высоких темпах роста, которые обеспечивает социалистическая система хозяйства, Советский Союз осуществляет на деле, как писал Владимир Ильич Ленин, «переход от величайшего в мире политического подъема к величайшему в мире экономическому достижению...»

Р. ПАНЬШИН,
кандидат экономических наук.

АПН.

БЛАКІТНЫЯ МІЛІ «МАЗЫРА»

Адшукаць цеплаход на прычалах Адэскага порта, якія працягнуліся на некалькі кіламетраў, справа не проста, нават калі ведаеш да якога прычала ён прышвартаваўся, — настолькі вялікае тут скапленне грузаў, што чакаюць адпраўкі. Яны ўтвараюць своеасаблівыя вуліцы і завулкі. Нарэшце, скрозь металічныя канструкцыі праглынула палубная надбудова з надпісам «Мазыр». Над вадою узвышаецца сталы борт, акрэслены шырокай паласой ватэрлініі. Судна стаіць пад выгрузкай.

«Мазыр» прышоў з Бамбея. У яго трумах — прамысловыя тавары, тканіны, мастацкія вырабы майстроў далёкай Індыі. Меркаваць аб географіі плавання дазваляе электрыфікаваная карта. Яна знаходзіцца ў вестыбіюлі цеплахода.

Першы рэйс «Мазыр» пачаў ад суднабудаўнічай верфі імя Леніна польскага горада Шчэцін. Гэта адбылося ў кастрычніку 1966 года. З таго часу судна наведвае 65 портаў 28 краін свету.

Чарнаморскага марскога парадходства, яго маракі заўсёды нябачнымі ніцямі цесна звязаны з сябрамі — працоўнымі старажытнага беларускага горада, чыё імя напісана на борце карабля.

Так ужо здарылася, што маракам ні разу не ўдалося пабываць у шэфаў — заходзіць у Адэсу рэдкія, непрацяглыя: ні самім прыехаць, ні ў госці запрасіць. Але заходзіць «Мазыр» у родны порт, а яго ўжо чакаюць вестачкі ад рабочых калектываў, навучэнцаў, навуковых супрацоўнікаў краязнаўчага музея Мазыра. У іх цёплыя словы прывітання, пажаданні новых поспехаў.

Маракі рады былі паведаміць сябрам, што ім прысвоена высокая званне «Экіпаж камуністычнай працы». Датэрмінова, 17 лістапада, выкананы план мінулага года, а таксама рэйсавыя заданні першага квартала сёлета.

У чырвоным кутку на стэндзе — заслужаныя ўзнагароды: ганаровыя граматы парадходства, дыплом судна высокай культуры вытворчасці. Сем членаў экіпажа ўдастоены Ленінскага юбілейнага медаля.

Экіпаж падрыхтаваў у падарунак мазыранам фотальбом аб суднавых буднях, а на «Мазыры», як напамінак аб шэфах, красуюцца стэнд «Мы носім яго імя».

А. ШАШКОУ.

БЕЛАРУСЬ НА МІЖНАРОДНАЙ АГЛЯД НАВІН АРЭНЕ

Грамадскасць нашай краіны шырока адзначыла дзясятую гадавіну ўтварэння Арганізацыі афрыканскага адзінства і Тыдні салідарнасці з народамі поўдня Афрыкі і партугальскіх калоній. У памяшканні Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горкага адбыўся сход прадстаўнікоў працоўных Мінска, прысвечаны гэтай даце.

У зале знаходзіліся сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Л. Чагіна, міністр замежных спраў БССР А. Гурыновіч, намеснік старшыні Рэспублікан-

НОВЫ ЗАКОНАПРАЕКТ АБ АДУКАЦЫІ

СЕЛЕТА, у пачатку красавіка, на шырокае абмеркаванне грамадскасці быў прадстаўлен праект «Асноў заканадаўства Саюза ССР і саюзных рэспублік аб народнай асветы». Новы дакумент, які з'яўляецца сведчаннем пастаянных клопатаў Камуністычнай партыі і ўрада краіны аб удасканаленні сістэмы адукацыі ў СССР, — толькі адзін з многіх, што былі прыняты ў апошнія гады. Дастаткова напаміньце, што летась ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР прынялі пастановы «Аб завяршэнні пераходу да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі моладзі і далейшым развіцці агульнаадукацыйнай школы», «Аб далейшым удасканаленні сістэмы прафесійна-тэхнічнай адукацыі», «Аб мерах па далейшаму удасканаленню вышэйшай адукацыі ў краіне».

Ва ўступнай частцы новага законапраекта запісана: «Упершыню ў гісторыі чалавецтва ў нашай краіне створаны сапраўды дэмакратычная сістэма народнай асветы, якая забяспечвае грамадзянам СССР рэальную магчымасць атрымання сярэдняй, а таксама вышэйшай адукацыі».

У праекце мнагагранна і вычарпальна сфармуляваны мэты і задачы адукацыі, зафіксавана права грамадзян СССР на адукацыю, вызначана кампетэнцыя дзяржавы, саюзных рэспублік у галіне народнай асветы.

Раздзелы «Асноў заканадаўства» датычаць усёй савецкай сістэмы асветы — ад дашкольных дзіцячых да вышэйшых навучальных устаноў. Артыкулы гэтага дакумента тлумачаць таксама задачы ўсіх відаў школ, правы і абавязкі студэнтаў, бацькоў па навучанню і выхаванню дзяцей, прафесійныя правы і абавязкі работнікаў асветы, ільготы і прывілеі для іх.

Спецыяльныя раздзелы прысвечаны

навукова-матэрыяльнай базе ўстаноў народнай асветы, правам замежных грамадзян і асоб, якія не маюць савецкага грамадзянства, на атрыманне адукацыі ў СССР. Вызначана адказнасць за парушэнне заканадаўства аб народнай асветы.

Ніжэй праект новага заканадаўства аб адукацыі па просьбе рэдакцыі каментуюць Рэм Румянцаў, дырэктар рэспубліканскага Інстытута ўдасканалення настаўнікаў, Альберт Казлоўскі, намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па прафесійна-тэхнічнай адукацыі, Мікалай Красоўскі, намеснік міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР.

Р. РУМЯНЦАЎ: Новы законапраект вялікую ўвагу ўдзяляе якасці выкладання і глыбіні ведаў вучняў. «Са сцен школы павінен выходзіць высокаадукаваны, высокакультурны, патрэбны нашаму народу, нашаму грамадству чалавек». — запісана ў ім. Гэта ставіць перад намі задачу пастаянна паліпаць якасць перападрыхтоўкі і павышэння кваліфікацыі школьных настаўнікаў.

У нашым інстытуце даўно наладзіліся цесныя кантакты з вышэйшымі навучальнымі ўстановамі рэспублікі. Нам дапамагаюць прафесарска-выкладчыцкія калектывы Бельдзяржуніверсітэта, педагагічнага інстытута міжрэспубліканскага інстытута

імя Горкага... Разам з педінстытутамі, напрыклад, складаўся план павышэння кваліфікацыі настаўнікаў і кіраўнікоў школ. Усебаковая кваліфікаваная дапамога настаўніку, у якой ён у сувязі з рэформай сістэмы адукацыі зараз, як ніколі, мае патрэбу, дазволіць удасканаліць навучальна-выхаваўчы працэс у школах.

У чацвёртым раздзеле 20-га артыкула выказана вельмі важная думка аб падрыхтоўчых класах, у якіх дзеці будуць рыхтавацца да паступлення ў школу. Такія класы дапамогуць настаўнікам ліквідаваць цяжкасці пры навучанні дзяцей у першыя гады.

А. КАЗЛОЎСКІ: Цяпер у нашай рэспубліцы дзейнічаюць 157 прафесійна-тэхнічных вучылішчаў, у якіх рыхтаюцца кадры для народнай гаспадаркі больш як па 250 прафесіях і спецыяльнасцях. Дастаткова назваць адну лічбу: за дзевятыю пяцігодку ў прафтэхвучылішчах рэспублікі будзе падрыхтавана больш за 300 тысяч кваліфікаваных маладых рабочых.

Згодна з законапраектам прафесійна-тэхнічныя вучылішчы робяць важны якасны крок у сваім развіцці. Яны ператвараюцца, як гэта запісана ў законапраекце, у асноўную школу прафесійна-тэхнічнай адукацыі моладзі. Заканадаўча замацоўваецца падрыхтоўка рабочых з сярэдняй адукацыяй. Такім чынам, прафтэхвучылішчы становяцца адной з форм атрымання сярэдняй адукацыі.

рэдняй адукацыі. Ужо зараз у рэспубліцы дзейнічае 51 вучылішча, у якіх навучэнцы атрымліваюць сярэдняю адукацыю. Цікава, што цяпер выпускнікам прафесійна-тэхнічных вучылішч будуць выдавацца дыпломы. Гэта, на наш погляд, павысць прэстыж самаго паняцця «кваліфікаваны рабочы».

Асабліва хочацца сказаць аб 30-ым артыкуле праекта, дзе вызначаны ўзаемаадносіны навучальных устаноў сістэмы прафесійна-тэхнічнай адукацыі з базавымі прадпрыемствамі. Прадпрыемствы рэспублікі, будоўлі, калгасы, саўгасы закліканы дапамагаць нашым навучальным установам ва ўмацаванні іх навучальна-вытворчай базы. Заводы цяпер разглядаюць нашы вучылішчы, як свой цэх нумар адзін, таму што падрыхтоўка кваліфікаваных кадраў — гэта будучыня нашай прамысловасці.

М. КРАСОЎСКІ: Значнае месца ў праекце «Асноў заканадаўства» адведзена сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі. Гэта не выпадкова, бо вышэйшая і сярэдняя спецыяльная школа забяспечваюць кіруючымі кадрамі ўсе галіны народнай гаспадаркі, навуку і культуры краіны.

У БССР намечана яшчэ больш расшырыць сетку вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, павялічыць кантынгент студэнтаў і выкладчыкаў. Але галоўнае, да чаго абавязвае нас новае заканадаўства, — павышэнне якасці падрыхтоўкі спецыялістаў, бо ўмовы навукова-тэхнічнай рэвалюцыі вельмі высока патрабуюць.

Праект удакладняе правы і абавязкі студэнтаў і навучэнцаў. Параграфы новага заканадаўства, якія датычаць савецкай вышэйшай школы, яшчэ раз пацвярджаюць яе сапраўды ўсебаковы дэмакратызм.

I МАЯ СПРАВА — ТВОРЧАСЦЬ

Ала Хаменка, сартавальніца раённага вузла сувязі, не згодна з тым, што ў яе прафесіі няма рамантыкі.

— Наша справа патрабуе выключнай увагі, напружанай думкі, кемлівасці. Адным словам, як і любая твор-

чая работа, прымушае паважаць сябе. А калі ставіцца да яе без увагі — не пазбегнуць «засылу».

Цікаўлюся, што такое «засыл», і Ала расказвае аб адным выпадку, які здарыўся з ёю:

— Аднойчы аж ноччу пабегла ў сартавальную: успомніла, што пераблытала адрасы. Ведаецца, колькі чалавеку можна непрыемнасцей нарабіць, калі ён свечасова не атрымае ліст? Мы, сувязісты, такое называем «засы-

лам». Я ўпэўнена, што нецікавай работы не бывае. Іншая справа, што ёсць нецікавыя людзі, якія абыхаваюцца да любой справы.

...Яна марыла стаць настаўніцай, але перашкодзіла вайна, а пасля вызвалення Слоніма ад гітлераўцаў аб вучобе размовы быць не маглі: у сям'і Ала была старэйшай. Ужо ў сталыя гады яна скончыла завочна дзевяцігодку. У інстытут спазнілася: неўзабаве ўжо дзеці стануць студэнтамі.

— Ці не крыўдуеце вы на свой лёс? — пытаю я ў Алы Мацвееўны, даведаўшыся аб яе няздзейсненнай мары.

— Не, я знайшла добрае прымяненне сваім педагагічным схільнасцям. Ужо некалькі год клапаціўся аб дзецях як член мясцовага камітэта прафсаюза.

Да Алы Мацвееўны звяртаюцца за дапамогай бацькі, а іншы раз — настаўнікі. Усе аднадушна прызнаюць, што ў яе сапраўды педагагічны дар.

У Алы Хаменка шмат іншых грамадскіх дарунняў. І ў кожнае з іх яна ўкладвае душу. Вось чаму сартавальніца пісьмаў Ала Хаменка — вядомы і паважаны чалавек у Слоніме. Яе фатаграфію можна ўбачыць у кнізе гонару Міністэрства сувязі БССР. А нядаўна перадавая работніца ўзнагароджана ордэнам «Знак Пашаны».

М. РЫЛКО.

СІЛУЭТ ГАРАДСКОЙ БЕЛАРУСІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Яшчэ нядаўна дыскуціравалася пытанне: ці не прывядзе да архітэктурнага абязлічвання жылых раёнаў метада масавага індустрыяльнага будаўніцтва? Набыты вопыт у гэтай галіне праектавання, практыка забудовы такіх раёнаў беларускай сталіцы, як Зялёны Луг, Усход-1, праспект Пушкіна і іншых, даказала, што існуе практычна неабмежаваная колькасць варыянтаў арыгінальных рашэнняў жылых дамоў на базе лаўназборных элементаў заводскага вырабу. Таму да канца пяцігодкі прагрэсіўнымі індустрыяльнымі метадамі ў рэспубліцы будзе ўзводзіцца да 80 працэнтаў жылля.

Для сучаснай беларускай архітэктуры характэрна таксама шырокае выкарыстанне ў індывідуальным праектаванні прыёмаў і сродкаў народнай архітэктуры. З паданняў сёвай мінуўшчыны, з лепшых пабудов старажытнасці ўваходзяць у сучасны інтэр'ер і ўсё часцей у экстэр'ер дрэва і паліўная кераміка, шамот і камень-валун. Нацыянальныя матывы ў дойлідстве нярэдка ўдала падкрэсліваюць сродкі дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, традыцыйнае ўбранне кватэр.

Нарэшце, нельга не сказаць аб рабоце архітэктараў у галіне мемурыяльнага мастацтва і асабліва — у стварэнні помнікаў героям мінулай вайны. Гэта, бяспрэчна, новая нацыянальная рыса архітэктуры як мастацтва, народжаная савецкім часам.

...Ці стаець перад стваральнікамі сённяшняй беларускай архітэктуры тыя праблемы, што хваляюць іх калег у капіталістычных краінах? Безумоўна, ёсць нямала пытанняў, якія ў аднолькавай меры не даюць спакою ўсім архітэктарам свету: якім будзе горад будучыні, як захаваць для нашчадкаў навакольнае асяроддзе, як змяняцца заўтра эстэтычныя погляды? Але савецкія дойліды маюць адну вялікую перавагу. Ствараючы вобраз горадаў будучыні, яны абпіраюцца на падтрымку дзяржавы, якая прадстаўляе ім усе магчымасці для плённай творчасці.

У праекце жылога дома Акадэміі навук БССР па вуліцы Веры Харужай [здымак у версе справа] прыменена арыгінальнае пластычнае рашэнне. Хвалепадобна выгнутае ў плане памяшканне добра ўпісваецца ў гарадскі пейзаж, надаючы яму разнастайнасць. Падобныя будынкі ёсць і ў іншых раёнах Мінска.

На здымку ўверсе злева — макет комплексу будынкаў новага архітэктурнага інстытута. Яго мяркуецца стварыць неўзабаве на ўсходняй ускраіне Мінска. Ансамбль утвараюць незвычайныя па сваім выглядзе памяшканні. Прасторавая кампазіцыя іх заснавана на проціпастаўленні распластаных па зямлі будынкаў і шматпавярховага пірамідальнага цэнтральнага корпуса. Аўтары праекта — архітэктары І. Есьман і В. Анікін.

Мінскі Палац воднага спорту [здымак злева ў цэнтры]. У памяшканні са шкла і бетону размешчаны тры басейны. На агульнай з імі тэрасе — адкрыты басейн. Завершыць ансамбль корпус вышыннай гасцініцы, будаўніцтва якой хутка пачнецца. Архітэктар — В. Ладыгіна. Новы кінатэатр што ўзводзіцца на Ленінскім праспекце. Тут будзе адна з самых вялікіх кіназалаў сталіцы. Архітэктар — А. Малышай.

Інтэр'ер гасцініцы «Турыст». Архітэктар — Л. Пачарэлаў.

«ТАЙМ» ОТКРЫВАЕТ СИБИРЬ

Обложка и цветные фотографии апрельского номера «Тайма» дышат сибирской стужей.

Нет, на этот раз никаких аллегорий. Американский еженедельник представляет своим читателям зимнюю Сибирь. Желтый кружок негнущего солнца, проглядывающий сквозь обледеневшие мачты высоковольтки. Города в морозном тумане. Обоз рыбаков на льду Байкала, лошади в пополах инея. Оранжевое пламя газовых факелов, разгоняющее тьму полярной ночи.

Сибирь показана фотокорреспондентом Говардом Сочурексом жестоко и прозаично. Я познакомился с этим мастером своего дела минувшим летом, когда дымная мгла мешала ему на съемках волжских морей, а изнуряющая жара заставила в Ярославле вспомнить Новый Орлеан. То, что Сочурек не новичок у нас — сибирская поездка была его пятнадцатым визитом в Советский Союз, — чувствуется в выборе сюжетов. Вероятно, я составил бы несколько иной план съемок: наверное, поискал бы также другие мерки и образы, нежели те, что удовлетворили спутника Говарда Сочурека, Джона Шоу, рассказавшего об их совместном путешествии. Но как сибиряк готов засвидетельствовать: «Тайм», пожалуй, впервые увидел сегодняшнюю Сибирь глазами в общем доброжелательных реалистов.

Не будем мелочно придирчивыми к отдельным неточностям, к повторению легенд («во многих местах медведей больше, чем людей»). Оставим в стороне и некоторые пассажи внешнеполитического порядка, естественно, не вполне совпадающие с нашими представлениями о сегодняшнем положении дел на планете. Не в них суть сибирской публикации американского еженедельника. Я бы определил ее как отражение поисков перспективного подхода к развитию советско-американских отношений.

«Безбрежное новое Эльдorado в Арктике» — так озаглавлен репортаж. Его авторы ознакомились с северным поясом Сибири от Сургута и Надыма до Якутска. Они по-

бывали на нефтяных скважинах и в буддийском монастыре, куда верующие буряты собираются на богослужение. Американцы снимали дежурную на пульте Братской ГЭС и слушали выступления поэтов на заводе, причем Джону Шоу тоже пришлось прочесть кое-какие стихи, удержанные его памятью со школьных лет. Тюмень, Самотлор, Надым, долина Ангара, Якутск — вот те основные пункты, о которых «Тайм» рассказывает более подробно, с экономическими выкладками.

Сибирь, говорит журнал американцам, вырастет в силу, с которой необходимо считаться всей мировой экономике.

Это ново? Не очень. Новото, что интерес «Тайма» к богатствам «восточного Эльдорадо» опирается, видимо, на заинтересованность делового мира США в развитии взаимовыгодного экономического сотрудничества и торговли.

Факелы газа в Надыме наталкивают авторов репортажа на мысль о том, что скоро этот газ будет поступать в Европу и в один прекрасный день может согреть Нью-Йорк. Рассказывая о строительстве гидростанций на сибирских реках, журнал добавляет: «Однажды мы можем обнаружить, что электрический ток через Берингов пролив придет в Канаду и США». Эти мечты приземляются замечанием: Япония и США внимательно наблюдают за Сибирью, имея в виду коммерческие цели. И дальше еще предметнее, с американской деловитостью: такие-то американские компании сегодня готовы принять участие в строительстве газопровода, а такие-то выразили интерес к новой технологии строительства на вечной мерзлоте, испытываемой в Якутске. По мнению журнала, тут «главные дела развернутся в недалеком будущем».

Вполне естественно, что «Тайм» прежде всего рассматривает Сибирь с прагматических позиций американского бизнеса. Но избавившись на этот раз от многих приевшихся пропагандистских штампов, журнал вольно или невольно передает ощущение невиданного раз-

маха созидательных работ к востоку от Урала: «Для того, чтобы освоить новые сокровища Сибири, Советы принимают, может быть, самые большие конструктивные усилия, какие когда-либо прилагались за всю историю». Констатация подкреплена едва ли не наиболее лестным, с точки зрения американца, сравнением: «Это выглядит так, будто Северная Америка открыта заново». Но один из ветеранов стройки на Ангаре сказал американцам по-другому: «Это наш Октябрь». Для него размах работ в Сибири — следствие и продолжение революции.

Журнал попытался в фотодокументах и тексте показать черты преобразователей. Характеризуя растущий костяк сибиряков нового поколения, «Тайм» говорит о сильных, предприимчивых оптимистах, любящих общение с природой. Они знают цену пространству и вольному воздуху, удовольствиям палаточных дней короткого лета и красоте весенней тайги. Они смотрят московские телевизионные программы, передающиеся при помощи спутников. Сибирские города? Новосибирск (журнал называет его «Сибчихаго» — сравнение, утратившееся в литературе двадцатых годов после опубликования сибирских очерков А. Луначарского) имеет «превосходный оперный театр, балетную труппу и новый теплый бассейн для плавания». Академгородок, поселок науки, по мнению авторов, «один из прекраснейших образцов строительства где-либо». Сибиряки, замечает журнал, самые большие на свете любители цветов и не задумываясь платят два доллара за одну лилию или гвоздику...

Доллары... Авторы репортажа не были бы американцами, если бы обошлись без углубления в столь близкую им тему. Они расценили будущий газопровод в семь миллиардов долларов, Братскую ГЭС — в миллиард долларов, определили стоимость прокладки мили дороги через болотистую тайгу в

полмиллиона. Мы в обиходе менее склонны к подобным подсчетам. Вероятно, наш корреспондент ограничился бы сообщением, что Анатолий Шакшин успешно работает начальником буровой в Самотлоре. Но наши американские гости выяснили, что он, как и многие другие строители, зарабатывает до 1 000 долларов в месяц, разъезжает на собственной машине — джипе, пригодной для таежных дорог, платит за трехкомнатную квартиру 24 доллара, во время шестинедельного отпуска любит стрелять уток, а в будущем намеревается купить домик на берегу Черного моря. Полагаю, что все это небезынтересно и нашему читателю; основываясь же на недолгом собственном опыте жизни за океаном и зная, во что обходится там жилье, предвижу, что многих американских читателей журнала особенно заинтересует соотношение двух цифр: 1 000 и 24...

«Тайм» не обходит, разумеется, всего того, что относится к негативным сторонам сегодняшней Сибири. Здесь и неизбежность, слабые транспортные связи некоторых районов, и недостатки в планировании, и перебои с завозом свежих фруктов, и долгая темная зима и т. д. и т. п.

Но репортаж не перекошен в эту сторону. Его основа — деловой рассказ о богатом, интересном, быстро развивающемся крае, потенциал которого может очень много значить в системе советской и мировой экономики.

«Тайм» упоминает о новых и новых открытиях в Сибири — геологические карты устаревают, пока печатаются, — о серьезных планах переброски части вод Оби на засушливые земли юга. Да, работы предстоят титанические!

Но увиденное в Сибири приводит авторов к выводу: при всех здешних трудностях найдется много советских людей, чувствующих в себе достаточно сил, чтобы и дальше нести новую жизнь в край, когда-то навеявший Достоевскому «Записки из Мертвого дома».

Что верно, то верно!

Георгий КУБЛИЦКИЙ.

Прыпяць у раёне Мазыра. Фотаэцюд А. КАМАРОВА.

Пятро ГЛЕБКА

НА РЭЦЦЫ

На небе ані хмары...
Такой часінай дня
Густая, быццам пара,
Стаіць гарачыня.

Замерлі дрэў макушкі,
Не зварахнецца ліст;
Пявучай самай птушкі
Замоўк апошні світ.

Адно пярэстым роєм
Ля самае зямлі
У каляровых строях
Лятаюць матылі.

Ды трапяткія хвалі
Вясёлай чарадой
Спяваюць, як спявалі,
Гамоняць з асакой.

І вее прахалодай
Ад чыстае ракі,
І на жывыя воды
Спяваюць хлапчукі.

Ад променяў пякучых
У глыб вады рачной
Яны з высокай кручы
Ныраюць з галавой.

Ляцяць навокал пырскі,
І жавыя кругі
Бягуць і мыюць блізі
І дальні берагі.

І ў дружны хор шчаслівы
Зліваецца шчыльнай
І гоман хваль шумлівых,
І звонкі смех дзяцей.

ПЕРАКЛАД— ЗБРОЯ ГУМАНІЗМУ, МІРУ, ПРАГРЭСУ

НАТАТКІ ПРА УЗАЕМАСУВЯЗІ БЕЛАРУСКАЙ
І НЯМЕЦКАЙ ЛІТАРАТУР

Заявіўшы на ўвесь свет пра сябе ў выдатных творах, што з'явіліся ў канцы XIX—пачатку XX стагоддзя (Ф. Багушэвіч, Цётка, Я. Купала, Я. Колас, М. Багдановіч), беларуская мастацкая літаратура пачынае шукаць шляхоў для наладжвання ўзаемных кантактаў з прагрэсіўнымі літаратурнымі іншых народаў свету.

Максім Багдановіч, які стаяў ля вытокаў справы мастацкага перакладу лепшых здабыткаў сусветнай літаратуры на бела-

рускую мову, адным з першых перакладае творы Ф. Шылера і Г. Гейне. Гэта невыпадкова, бо прагрэсіўныя і гуманістычныя традыцыі нямецкай класічнай літаратуры былі блізкія і зразумелыя беларускаму народу. Пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў першых жа выданнях нашых літаратурных аб'яднанняў «Маладняка» і «Узвышша» з'яўляюцца пераклады твораў І. Гётэ, Ф. Шылера, Г. Гейне. Сярод перакладчыкаў — А. Ду-

дар, А. Мардзвілка, Ю. Гаўрук, Ю. Таўбін.

На жаль, у той час пасля першай сусветнай вайны ў Германіі амаль нічога не ведалі пра маладую беларускую літаратуру, як, наогул, і пра савецкую літаратуру. Бадай, адзіная спроба пазнаёміць чытачоў з нашай літаратурай была зроблена даследчыкам І. Калмерам, які ў выдадзенаму ім у 1927 годзе ў Лейпцыгу анталогію «Еўрапейская лірыка» ўключыў толькі пераклады асобных твораў Я. Купала, Я. Коласа, М. Багдановіча і З. Бядулі.

У змрочны перыяд панавання фашызму ў Германіі пісьменнікі і перакладчыкі Савецкай Беларусі актыўна папулярныя завалі лепшыя творы нямецкіх пісьменнікаў — антыфашыстаў, многія з якіх былі вымушаны пакінуць сваю радзіму. Асобнымі кніжкі на беларускую мову выходзіць «Барачыба перад фабрыкамі» А. Абуша, «Выпрабаванне» і «Разенгофская вуліца» В. Брэдэля, «На захаднім фронце без перамен» Э. Рэмарка, «Паветраная вайна 1936 года» М. Гельдэра, «Помнік» Э. Глезера, «Шахта «Дзядзька Том» Б. Келермана, «Штурм

Эсена» Г. Мархвіцы, «Пралетарый расказвае» Л. Турэка, «Сям'я Апенгейм» Л. Фейхтвангера. Шмат твораў прагрэсіўных нямецкіх пісьменнікаў друкавалася ў перыёдыцы.

Новая дэмакратычная і антыфашысцкая інтэлігенцыя, якая стала актыўна працаваць пасля вайны, пачынае сістэматычную работу, каб лепш і шырэй знаёміць нямецкі народ з дасягненнямі культуры і літаратуры Савецкага Саюза. Вялікую ролю ў арганізацыі гэтай справы адыгрывае Іяганес Бехер, выдатны нямецкі пісьменнік-антыфашыст, прэзідэнт Акадэміі мастацтваў і міністр культуры Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Многае звязвала І. Бехера з Беларуссю. У 20—30-я гады ён быў замежным членам рэдкалегіі часопіса «Польныя Рэвалюцыі»; у час, калі фашысты прыйшлі да ўлады, часопіс арганізуе пераклад і друкуе забаронены ў Германіі роман І. Бехера «Люізіт, або Адзіна справядлівая вайна». Потым гэты роман выходзіць у Мінску асобным выданнем.

Першыя пераклады з беларускай літаратуры ў ГДР мелі на мэце даць уяўленне чытачу пра апошнія падзеі, што адбы-

валіся ў жыцці нашага народа. У 1952 годзе выходзіць у выдавецтве «Нойес лебен» у Берліне аповесць Т. Хадкевіча «Вяснянка» (пераклад Х. Асемісэна) і роман М. Паслядовіча «Цёплае дыханне» пад назвай «Маладыя сілы» (пераклад Е. Валдэна). У тым жа годзе К. Зэгер перакладае п'есу К. Крапівы «Пяюць жаваранкі». Аповесць Янкі Брыля «У Забалотці днее» ў перакладзе П. Райсэрта выходзіць у 1953 годзе ў выдавецтве «Культур унд фортшрыт». Тое ж выдавецтва выпусціла ў 1954 годзе аповесць Т. Хадкевіча «Рэха ў гарах» (пераклад М. Борка).

Добра была сустрэта ў ГДР камедыя К. Крапівы «Хто смяецца апошнім», якую ў 1954 годзе пераклаў А. Вагнер. Яна была выдадзена асобнай кніжкай пад назвай «Мамантава свіння», пад гэтай жа назвай камедыя Крапівы была пастаўлена ў тэатры горада Котбус.

«Гэта палітычная сатыра вялікага размаху, — пісаў рэцэнзент Г. Кантофель у газеце «Нойес Дойчланд», — якая павінна зацікавіць нямецкага гледача... Аўтар п'есы — вядомы беларускі пісьменнік К. Крапіва. Ён адзін з віднейшых пісь-

ДОБРАЯ СПРАВА

Толькі што атрымала газету «Голас Радзімы» і даведлася, што мне прысуджаны другі прыз за віктарыну «Ці ведаеце вы Беларусь?» Я вельмі ўзрушана і дзякую журы за высокую ацэнку маіх адказаў. Мне давялося многа папрацаваць над імі, але гэта было вельмі карысна. Дзякуй, дарагія суайчыннікі, што далі магчымасць прачытаць свае веды. Наогул гэта добрая справа павысіла цікавасць да газеты.

Наш аддзел Саюза савецкіх грамадзян Шарлеруа нядаўна адзначыў Дзень Перамогі. У камунальнай зале Марсінеля сабралася многа суайчыннікаў з іншых гарадоў і нашых бельгійскіх сяброў, былі прадстаўнікі Цэнтральнага праўлення ССГ, а таксама мясцовых улад. У праграме вечара былі да-

клад, выступленне груп мастацкай самадзейнасці з Шарлеруа, Монса, Бруселя і Льежа. Вечар прайшоў у цёплай сардэчнай абстаноўцы. Члены нашага аддзела разам з прадстаўніцамі патрыятычных арганізацый Шарлеруа, мясцовых улад усклаі вянкі на магілы савецкіх воінаў, якія загінулі на бельгійскай зямлі і пахаваны на падаляку ад Шарлеруа. Зараз рыхтуемца да агляду мастацкай самадзейнасці, які адбудзецца 16 чэрвеня ў Бруселі.

З прывітаннем
Марыя ГАРОХ.
Бельгія.

Ніхто ў мяне маці
З душы не адіме,
Натхнення багацце
Маё на Радзіме.
Дарагой чужою
Не крочу ў спакусе,
Я ў песні душою
Табе адгукнуся.

Вользе Корбут
Няхай не будзе іншым гнеў—
Гімнасткі Корбут светлы лёс,
Каб верш такую гібкасць
меў,
Я быў бы слова віртуоз.

Такія вось цэняцца танна,
Не людзі—калоды і пні.
Учора крычалі: «Асанна!»
Сягоння завялі: «Распіі!»

Ты не пытай аб лёсе
І дзе што не збылося.
Чытай па твару рысах,
Як я душою высах.

М. Л.
Адно ўсяго сказаць магу аб ім:
Ніхто не ўмее так пакорна
гнуцца.
Перад вышэйшымі—агідны
падхалім,
Перад ніжэйшымі —
надзьмутасць самалюбца.
Уладзімір КЛІШЭВІЧ.
ЗША.

Меморіальны ансамбль памяці 26 бакінскіх камісароў в Баку.
Его создателям архитектором Ганифе Алескеру Нур Али оглы Гусейнову, скульпторам Ибрагиму Исмаилу оглы Зейналову, Ниджату Мир Юсиф оглы Мамедову (посмертно) присуждена Государственная премия СССР 1972 года.
Фото С. КУЛИШОВА.

«МІХАІЛ ЛЕРМАНТАЎ» АДПЛЫВАЕ Ў НЬЮ-ЙОРК

28 мая адзін з лепшых савецкіх цеплаходаў «Міхаіл Лермантаў» адыйшоў ад прычала Ленінградскага порта, адкрыўшы новую марскую пасажырскую лінію Ленінград — Нью-Йорк — Ленінград. Задоўга да яго адплыцця забраніравалі месцы на цеплаходзе пасажыры з Савецкага Саюза, Англіі, Францыі, ФРГ, ЗША, Швецыі і іншых краін.

Гэта першы з трох запланаваных у навігацыю 1973 года рэйсаў «Міхаіла Лермантава» цераз Атлантыку. Па дарозе судна наведае Брэмерсхафен, Лондан, Гаўр, Нью-Йорк будзе прымаць савецкі цеплаход 11 чэрвеня.

Савецкі пасажырскі флот абслугоўвае цяпер 15 міжнародных ліній даўжынёй 27 089 міль, якія звязваюць СССР з 37 портамі 24 краін. «Міхаіл Лермантаў» ужо зрабіў 12 круізных рэйсаў, наведаўшы порты Балтыйскага, Міжземнага, Карыбскага мораў і Канарскія астравы, і атрымаў самую высокую ацэнку турыстаў і спецыялістаў.

Карабель быў пабудаваны па заказе Савецкага Саюза ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы ў 1972 годзе. Ён прыпісаны да Балтыйскага марскога параходства, судны якога робяць пасажырскія

рэйсы на пяці міжнародных лініях: Ленінград — Манрэаль, Ленінград — Гаўр, Ленінград — Лондан, Ленінград — Стэкгольм, Ленінград — Лапеенранта (Фінляндыя). Цяпер да гэтых ліній прыбавіцца яшчэ адна.

— «Міхаіл Лермантаў» — судна вышэйшага класа марскога рэгістра СССР, — гаворыць начальнік Галоўнага пасажырскага агенцтва Міністэрства марскога флоту СССР Яўген Мікулінскі. Яго даўжыня 176,1 метра, шырыня 23,6 метра, найбольшая асадка 8,11 метра. Пасажыраўмяшчальнасць — 700 чалавек. Судна развівае скорасць да 20 вузлоў.

На лайнеры 11 палуб. На сямі знаходзяцца пасажырскія памяшканні — каля трохсот кают. Большасць кают на лайнеры — двухмесныя. Усе яны маюць сістэму кандыцыянаванага паветра.

На палубе салонаў знаходзіцца двухсотмесны музычны салон. Фантан і дэкаратыўныя расліны робяць яго інтэр'ер асабліва прывабным. Тут будзе дадзена для пасажыраў некалькі канцэртаў, якія рыхтуе суднавая мастацкая самадзейнасць. Побач з музычным салонам — два ўтульныя бары. У кармавой частцы гэтай па-

лубы абсталюван плавальны басейн.

Ніжэй палубы салонаў — прагулачная палуба. На ёй, акрамя пасажырскіх кают, знаходзяцца дзіцячы пакой гульняў, службы інфармацыі. За час рэйса пасажыры атрымліваюць самыя розныя звесткі — ад даных аб месцазнаходжанні судна да апошніх падзей у свеце. На караблі выпускаецца суднавая газета, рэгулярна перадаецца радыёінфармацыя. Па радыётэлефоне пасажыры могуць звязацца з гарадамі многіх краін.

На галоўнай палубе размешчан рэстаран, які ўмяшчае адначасова да 380 пасажыраў. Тут можна заказаць стравы розных краін свету.

У гонар адкрыцця новай рэгулярнай пасажырскай лініі Міністэрства сувязі СССР выпусціла марку і спецыяльны канверт. У час рэйса пасажыры і наведвальнікі карабля на стаянках змогуць пагасіць марку і канверт памятным штампедам.

Адкрыццё новай пасажырскай лініі выклікае значную цікавасць. Сярод пасажыраў цеплахода, які носіць імя вялікага рускага паэта, карэспандэнты розных савецкіх і заходніх газет.

Б. КАЙМАКОЎ.

меннікаў сваёй краіны, выдатны драматург, байкапісец, лірык і літаратуразнаўца. П'еса яго для нас павучальна і прымушае задумацца. У мінулым вялікі нямецкі тэатр ведаў нямала твораў, якія гучалі востра палітычна, але сатыра на новым жывым матэрыяле ў нас яшчэ не створана.

У Беларусі ў пасляваенны перыяд складалася даволі вялікая група добра падрыхтаваных і высокакваліфікаваных перакладчыкаў, якая працягвае знаёміць нашых чытачоў як з нямецкай класікай, так і з лепшымі творамі літаратуры ГДР. Гэта Язэп Семіяжон, Юрка Гаўрук, Васіль Сёмуха, Аляксей Зарыцкі. У 1959 годзе выходзіць аднатомнік выбранных твораў Г. Гейне на беларускай мове. Сярод іншых перакладзеных кніжак трэба адзначыць раманы В. Брэдэля «Ад Эбра да Волгі», А. Зэгерс «Чалавек і яго імя», Л. Рэна «Вайна без бітвы», апавесць Г. Гартунга «А потым пачаўся шторм».

У сваю чаргу перакладчыкі і выдавецтва ГДР паступова імкнучца ахапіць шыры найбольш значныя з'явы ў нашай літаратуры і пазнаёміць з імі нямецкіх чытачоў. У 1959 годзе

ў перакладзе Е. Віпрэхта выходзіць апавесць Янкі Маўра «Сын вады», у 1960 годзе выдаецца апавесць Якуба Коласа «Дрыгва» (назва выдання на нямецкай мове — «Партызаны на Прыпяці»).

З твораў беларускай літаратуры на антываенную тэму прыцягваюць увагу выдаўцоў ГДР апавесці і апавяданні Васіля Быкава. Яго «Трэція ракетка» выходзіць на нямецкай мове ў 1964 годзе, а ў 1965-м — апавяданні «Адна ноч» і «Чацвёртая няўдача». Апавяданні В. Быкава друкаваліся і ў калектыўным зборніку твораў савецкіх пісьменнікаў, што пішучы на тэмы вайны, — «Музыка на вакзале».

Пазней былі перакладзены і выдадзены ў ГДР новыя этапныя творы беларускай літаратуры, у якіх праблемы сучаснасці пераплаліся з паказам падзей ваеннага мінулага. Гэта раманы І. Шамякіна «Сэрца на далоні», у нямецкім перакладзе — «Ніхто не застаецца адзіным» (1967 г.) і раманы Янкі Брыля «Птушкі і гнёзды» (1968 г.).

У перыядычным друку ГДР часта з'яўляюцца пераклады беларускай паэзіі і прозы малых

жанраў, інтэр'ю з нашымі пісьменнікамі, артыкулы пра іх творчасць.

Два выданні вытрымаў у ГДР вялікі зборнік «Беларускія народныя казкі», складзены вядомым даследчыкам савецкай літаратуры Л. Барагам і перакладзены на нямецкую мову Гансам Іяхімам Грымам, тым жа літаратарам, які перакладаў раманы Янкі Брыля «Птушкі і гнёзды». Гэта, наогул, адзін з самых поўных з выддзеных дагэтуль зборнікаў беларускіх народных казак. У кнігу ўвайшлі 122 беларускія казкі, запісаныя ў свой час многімі выдатнымі беларускімі фалькларыстамі і этнографамі, у тым ліку і 36 казак з уласных запісаў укладальніка, які напісаў таксама вялікае пасляслоўе да гэтага зборніка і навуковыя каментарыі. У 1969 годзе выходзіць у выдавецтве «Культур унд фортшрыт» яшчэ адна кніга беларускіх народных казак — «Салавей-разбойнік» у перакладзе Лізалеты Раманэ.

Этапным у развіцці літаратурных узаемасувязей пісьменнікаў ГДР і БССР з'явіўся выхад у 1971 годзе анталогіі беларускага апавядання «Буслы над балотамі». Склаў гэту анталогію, пе-

раклаў некалькі апавяданняў, напісаў пасляслоўе і біяграфічны даведнік пра беларускіх пісьменнікаў і перакладчык Норберт Рандаў.

Мне ўспамінаецца сустрэча з Норбертам Рандавым у верасні 1969 года ў Балгарыі на Міжнародным сімпозіуме перакладчыкаў. Я жыў з ім тады ў адным пакоі ў доме адпачынку пісьменнікаў, і ён, вельмі дапытлівы, малады, энергічны, увесь вольны час падрабязна распытваў мяне пра апошнія літаратурныя навінкі, пра асаблівасці творчасці маладых беларускіх пісьменнікаў.

У кнігу «Буслы над балотамі» ўвайшлі творы беларускіх пісьменнікаў розных пакаленняў — ад В. Дуніна-Марцінкевіча і Ф. Багушэвіча да сучасных прызікаў, прычым укладальнік імкнуўся даць чытачу ўяўленне пра тэматычную і жанравую разнастайнасць беларускага апавядання. Крытыка адзначала высокую якасць перакладаў беларускіх апавяданняў.

У Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы жыве невялікі славянскі народ — лужыцкія сербы. Беларускія пісьменнікі ў апошнія гады наладзілі плённыя

сувязі з літаратарамі гэтага народа. У Баўтцэне (Будзішыне), цэнтры лужыцкіх сербаў, пабывалі беларускія пісьменнікі А. Зарыцкі, С. Грахоўскі, А. Пальчэўскі. Да нас у Мінск прыязджалі К. Лоранц, К. Краўц і іншыя пісьменнікі. У выніку з'явіліся ў лужыцкіх выданнях пераклады вершаў беларускіх паэтаў, нізка вершаў К. Лоранца «Паездка ў Беларусь» і кніга нарысаў К. Краўца «Беларускія ўражанні». Выдавецтва «Беларусь» выпусціла анталогію паэзіі лужыцкіх сербаў «Там, дзе Шпрэе шуміць».

Беларускі чытач мае сёння дзве выдатныя падрыхтаваныя анталогіі сучаснай літаратуры пісьменнікаў ГДР — «Пярэднія выйшлі ў заўтра» (паэзія) і «Незабыўны дзень» (апавяданні). Усё гэта сведчыць аб тым, што сувязі літаратур і культуры БССР і ГДР пашыраюцца з кожным годам, што яны служаць высякароднай справай ўмацавання дужбы паміж нашымі народамі.

Банкарэм НІКІФАРОВІЧ.

НУ, ТОЙ, што з гліны лепіць... як жа яго? Чула, па радзіе казалі, ды во галава ўжо дзірава ў староў Разэліі стала... А яшчэ дае прыязджалі з газеты. Лысы ўсё пытаўся ў мяне пра абновы. А якія ў нас абновы? Што бачыце, кажу, тое і новае. А той, што з апаратам быў, Мязэннага здымаў, маладзенькі яшчэ, а барада якая — чорная, касматыя. Нашы мужчыны, калі ў партызанах былі, і то галіліся, а ён — кажуць, модна цяпер так. І па-моднаму яны зрабілі, карэспандэнты гэтыя. Праз колькі дзён шукаем Мязэннага ў газеце — няма. І ўвесь тыдзень — як толькі паштарка Таня ў кантору — усё да газет. Месяц часу прайшоў — і няма. Дык во як нашага Мязэннага паддурлілі.

— Будзе яшчэ, абавязкова будзе, — запэўніў Вашчанюк.

— А чаму вы так дужа за іх?
«Ну і кабета... Вось тут і прамакніся», — падумаў Вашчанюк, а каб цётка дарэмна не наракала на карэспандэнтаў, мусіў растлумачыць:

— Каб газетчыку ці, скажам, скульптару...

— Во, во, — успомніла жанчына. — Казалі скульптар прыедзе.

— Я ведаю, каб газетчыкам ці скульптару, — прадаўжаў Вашчанюк, — зрабіць матэрыял з камандзіроўкі... Ну, як вам сказаць, выпусціць газету, трэба пэўны час.

— Яно і праўда, — пагадзілася жанчына. — З бухтыбаракты і лапці не сплячеш.

Вашчанюк пільней прыгледзеўся да жанчыны, моўчкі вызначаючы, хто яна, чым займаецца ўвесь век. Мо пастушка? Не. У пастухоў пад восень нават вочы і тыя вывітаюць ад сонца. А ў яе вочы маладыя, з іскрынкай, на галаве блакітная ў гаршак касынка, мабыць, толькі ўчора з магазіна, на плячах белая з кароткімі рукавамі блузка; на нагах, праўда, не новыя, але хромавыя боцікі. А рукі якія? Чаму ў яе такія ўладарныя рукі? Рукі працаўніцы! Відаць, ужо дзесяты год кормяць і पोцяць людзей. З твару жанчына таксама прывабная — высокія бровы, крамяныя губы, дапытлівы, засяроджаны позірк. Зірне — адразу прачытае твае думкі...

Па дарозе, пакідаючы воблака пылу, нехта пратарахцеў на матацыкле.

— Гэта ж Алег, Красанкоў сын, — сказала жанчына. — Во лётае, шыбенік. Пры мне ад інспектара ўцякаў, а тут мост на Прылэпаўцы разабралі. Як ехаў, бачыць, палена замест кладкі. Заплюшчыў вочы і — скок чэрз ваду. А міліцыянер — цуп і стаў. Пабаяўся. Назаўтра сустракае, ківае пальцам і кажа: гані штраф дванаццаць рублёў. Дастаў Алег грошы, а міліцыянер яму шлём у рукі. Гэта каб з голай галавой не ездзіў. — І тут жа жанчына спахапілася: — Во, каб значэць, што будзе ехаць, выйшла б на дарогу.

— Я пешкі прывык.

— Яно, можа, і здаравей, — пагадзілася кабета. — А ці ж даўно было, гэта ж падумаць толькі: за семдзесят вёрст у Маластаўку на кірмаш хадзілі. Там пасля вайны парасаты танныя былі. І я хадзіла. А ў калгасе тады што было. Робіш, робіш, а як даведзецца ўвосень палучаць, — увесь заробак на плячах прынясеш. І ніхто ні на каго не наракаў. Вайна была. Як умелі, так і перабіваліся ды зямельку бераглі. А як жа. Усё было разбурана. Ні каня, ні плуга. А хлеб патрэбны быў. У горадзе не купіш, жылі на нішчыніцы. Мужчыны з вайны не вярнуліся. А мы, бабы, і за коней, і за плугароў. На сонца не было калі зірнуць. Затое пастухоў хапала... А цяпер на бухгалцера чалавека лягчы знайсці, чым на пастуха. Хоць жалаванне міністэрскае, ды кожны дурны гонар мае, не хоча за пугу брацца. З вясны давалі па тры рублі ў месяц за карову — усіх восемдзесят у нас, — ахвотнікаў не знайшлося. Набавілі яшчэ па рублю і ўсё роўна нікога не ўгаварылі. Дык во самі радоўкі адбываем. І не мая сёння радоўка. Сабралася паехаць у горад купіць шнур, гэта ж во не мела клопату, тэлевізар на латарэю выйграла. А тут Сенька Мятлікаў на парог, рахункавод наш, кажа: «Не ў службу, а ў дружбу, Разэлія, пабудзь сгоняна за мяне з кароўкамі...» З упушчэння яму званілі —

[Заканчэнне. Пачатак у № 22].

у справядачы нешта наблытаў, дык на ўзбучку выклікалі.

— А чаму вы самі кароў пасвіце? — пацікавіўся Вашчанюк.

— А хто ж мне паможа, — заклапочана сказала цётка Разэлія і, цяжка ўздыхнуўшы, дадала: — Ні брата ў мяне, ні свата. Быў муж... ды як вам сказаць... Колькі бабыў. Якраз у тую самую нядзелю наша вясельле выпала. Помню, едзем з сельсавета, дружкі пляюць, а ён, Славік, як сонейка, да мяне лашчыцца, руку на плячо кладзе, толькі я саромлюся. Заехалі ў Гэцікаўку — колькі людзей на вуліцы! Думалася, нас, маладых, выйшлі паглядзець. Ажно бабы галосіць... Вэйна... Назаўтра, як пайшоў мой Славік... Цётка Разэлія безнадзейна паківала галавой. — Як пайшоў... Красанок недзе пад Рослаўлем бачыў яго — кулямёт на себе валок. У бой ішлі. А пасля бою ніхто больш майго Славіка не бачыў. Дык я адна, во. Векавуха — не векавуха і ўдава — не ўдава. Прымакі набіваліся і да сябе бралі, а я ўсё чакала яго. Ув-

Якраз заскочыла нарад падпісаць Манька Восарава, яе павіншаваў: дзяўчыну прынялі ў партыю.

Да Янука Старчанкі прысеў, спытаў пра здароўе, расказаў анекдот: п'яны хадзіў вакол піўной бочкі і нарэшце не вытрымаў, здзівіўся, калі ж гэта шчыкет скончыцца?

— А чаму, Емяльянавіч, вы расказваеце такі анекдот мне? — спытаў Янук.

Мязэнны паківаў яму пальцам:

— Ты, стары, кінь свае штучкі, а то зноў прычасціўся.

— Ды я, Емяльянавіч, толькі на зуб, — апраўдваўся Янук, — і то з жончыных рук.

— Во, во, — ядраным смехам падхапіў Мязэнны, — каму са сваіх, а табе раю — толькі з жончыных.

Можа б сказаў яшчэ што дасціпнае, але ўспомніў, што сёння пятніца, і пайшоў у клуб.

...Чацвёрта сутак Вашчанюк знаёміўся з людзьмі, бюсты якіх павінен паставіць у клубе.

чары хто возьмецца за клямку, сэрца і замрэ — ажно суседка якая за пазычкэй зойдзе. Ці пастукае хто ў шыбу, усяхапнецца з пасцелі, абвяну, няўжо, думаю, скажа: «Разэлічка мая», ажно: «Гэй, Разэліха, — чую голас Валяр'яна Беньчука. — Пазыч, Разэлія, да палучкі траячку!» Неяк было рашылася: ці мне да веку адзінокай кукаваць — знойдзецца чалавек, пайду. Потым падумала, падумала і не адважылася. Вось і жыву адна. У сне бачу Славіка. Заўсёды сніцца, як маладзік настае. Здаецца, кулямёт цягне, а потым кладзе руку на маё плячо... Цётка Разэлія выцерла ражком касынку слязу.

У сорок чацвёртым маці Вашчанюка таксама заўдавала. І таксама, пакуль была жывая, усё чакала бацьку.

— Як успомню во... — Разэлія суняла слёзы, — характар ужо такі. А вам пара... Пакуль дойдзеце, звечарэ...

Нейкі час Вашчанюк засяроджана глядзеў на беланогую бярозку. Яна, як і ўсе ў гаі, тонкая, кучаравая. Хоць часам гнецца ад ветру, але расце, дужэе. Вырасце і паспрачаецца з бурай.

Цётку Разэлію не раз гнуплі буйныя ветры, Яна не скарылася, не апусціла рукі ні тады, калі з-за працы нельга было зірнуць на сонца, ні цяпер, калі ўсё больш плячэ нутро самае жудаснае для чалавека — адзінота. Яна не выпеставала чародкі ясновокіх жэўжыкаў, каб яны сталі на яе месца. Затое, як маці, шчодрая, добрая маці, сваімі рукамі... Нейкі момант Вашчанюк шукаў слова і знайшоў: ускарміла не адну такую чародку.

«Хвала тваім рукам, цётка Разэлія», — падумаў Вашчанюк і ўголос дадаў:

— Мы яшчэ пабачымся.

— Гара з гарой не стрэнуцца, а мы — жывыя людзі.

— Усяго вам добрага, мама, — пакланіўся Вашчанюк, і позірк яго затрымаўся на яе руках. Не раз ён любіваўся рукамі, што вараць сталь. Цалаваў рукі, у якіх спявае і плача скрыпка. А васьм гэтых рукі, што пахнуць зямлёй і хлебам... — З богам, сынок...

Мязэннага заўсёды прывыклі бачыць то з усмешкай, гаваркім і забаўным, то нейкім заклапочаным, памяркоўным, разважлівым. І раптам яго нібы падмянілі.

Прайшоў ён на працу, як заўсёды, у добрым гуморы. З кожным павітаўся.

З Мязэнным ездзіў па брыгадах, быў на сходзе, бачыў, як ён выступаў перад калгаснікамі. Увечары ездзілі на рыбалку, варылі юшку.

У Ніны Несцеравай сядзеў дома. Дзве гадзіны, як па цыдульцы, расказвала яна пра ферму, кароў латвійскай пароды.

З Януком Старчанкам гаворка доўга не цягнулася. Дамовіліся, што ён прыйдзе ў кантору роўна а дзевятай гадзіне раніцы, а прыйшоў недзе пасля дзевяці трохі захмялелы.

— Чаму так позна? — строга спытаў Мязэнны.

Янук нікому не лгаў, апроч сваёй Агаты, а таму прызнаўся, як на споведзі, што жонка згубіла траячку.

— Ну, а ты пры чым? — спытаў Мязэнны.

— А я, я... — Янук азірнуўся, — я наступіў на тую траячку нагой...

Алег Сакалдынскі гасцінна запрасіў Вашчанюка на абед, раздабыўшы недзе пляшку «армянскага». Пасядзелі, пагаварылі і разышліся.

На трэці дзень Вашчанюк блукаў па полі, наведваў землякоў у Гэцікаўцы. На чацвёрты дзень рашыў цвёрда: вяртацца ў Мінск. Але ўспомніў — трэба ж пабачыцца з цёткай Разэліяй.

На пяты дзень Мязэнны заўважыў Вашчанюка за Навасёлкамі. Ён ішоў па бульбяным полі, шырока размахваючы рукамі, — вяртаўся з ранішняй прагулкі. «Гэй-эй!» — крыкнуў яму Мязэнны, вылез з газіка, пачакаў. Перш чым павітацца, Вашчанюк, нечым узрадаваны і бадзёры, сказаў на ўсё поле:

— Стрэліла! Стрэліла, Васіль Емяльянавіч!

Мязэнны зірнуў на пярэднія і заднія скаты машыны — ні адна з пакрышак не схлопала.

Нарэшце стрэліла, Васіль Емяльянавіч, — паўтарыў Вашчанюк і, заўважыўшы, што Мязэнны не разумее яго, давеў: — Стрэліла задума. Сёння ж пачынаю працаваць. Матэрыялы завезены ў клуб? Цудоўна! І мяне — зараз жа хуценька ў клуб.

Дарогай Вашчанюк папрасіў Мязэннага, каб цэлы тыдзень нікога не пусkali ў клуб. Ні адну душу! Да наступнай пятніцы. Такі, маўляў, у яго творчы закон — не церпіць пабочных назіральных і падказак.

— А ў пятніцу, Васіль Емяльянавіч,

пакажу толькі вам аднаму, — удакладніў Вашчанюк. — Толькі вам!

— Пабачым, дарэгі, чым бліснеш, — падрульваючы да клуба, гаварыў Мязэнны.

...Настала пятніца. Старшыня адклеў усе свае справы і, гораха паціраючы далоні, паважна заішоў у клуб, а праз колькі часу вярнуўся адтуль цямяней за хмару. Пасядзеў колькі хвілін за сталом, потым, гэтакі ж злосны і пахмурны, шыбануў за дзверы.

Газік, што стаяў ля канторы, фыркнуў і, як шалёны, ірвануўся з месца.

Калі да раённага цэнтра засталася якіх кіламетраў пяць, Мязэнны збавіў хуткасць. На роўным пралёце пачуў сігнал. Зірнуў у люстэрка — абганяла чорная «Волга». На пярэднім сядзенні заўважыў сакратара райкома Канстанціна Раманавіча.

«Во як добра, — і Мязэнны павесялеў. — Калі ў аддзеле культуры пачнуць мудрагеліць, пайду да самога, з гэтага абстракцыяніста правучу. Паскача ён у мяне. Яшчэ і паклон біў яму, сустраў, як роднага. Дык ён багіню знайшоў, называецца, Разэліху...»

Мязэнны пад'ехаў да выканкома, каб перш-наперш зайсці да архітэктара, кінуць яму слоўца, што падказаў вядомага скульптара, але перадумаў: «Што архітэктар, з ім кашы не зварыш. І ў аддзел культуры заходзіць не варта. Трэба да самога...»

У кабінце сакратара райкома збіраліся людзі — мелася адбывацца бюро. А пакуль да дзевяці гадзін заставалася хвілін дваццаць, Мязэнны адчыніў дзверы, павітаўся, кашлянуў у кулак і наважыўся спытаць, хто ў калгасе гаспадар, і заявіць, што ні ён, ні члены праўлення не дазваляць нейкаму абстракцыяністу апаганіць калгасны храм культуры.

— Канстанцін Раманавіч, — рашуча пачаў было Мязэнны.

Сакратар якраз выйшаў насустрач, падаў яму руку і, азірнуўшы прысутных, лагодна сказаў:

— Вось хто славу калгасу робіць. Така клуб! Ну, я вам скажу, — сакратар узяў пачак «Беламору», — гэта будзе сапраўдны палац.

— Будзе, Канстанцін Раманавіч, будзе! — падхапіў Мязэнны і моцна ўдыхнуў паветра, каб выказаць увесь свой гнеў. Але сакратар, прыкуруўшы папяросу, спакойна працягваў:

— Дарэчы, еду сёння раніцай праз Навасёлкі. Дай, думаю, пагляджу на клуб. Чую, нехта ляпае. Так рана. Я да дзвярэй — зачынены. Пастукаў у шыбу. Выходзіць малады чалавек. Прашу: дазвольце. Не пускае. Кажы, не закончыў работу. Называю сябе. Ён усміхнуўся і адчыніў дзверы... Ну, скажу вам, — гэта ўдача — вобраз жанчыны-працаўніцы. Просты, велічны. Аўтар услаўляе тых, чые рукі абнавілі нашу зямлю, зрэбілі прыгожым жыццём.

Мязэнны густа пачырванеў, вочы яго пабольшалі: «Удача? Якая ўдача? Есць жа калгасная пастанова... Але прэчыць...» — і ён адчуў, як спазма сціснула горла. І не таму, што сакратар хваляў скульптара. Неяк крыўдна стала за самога сябе: «Трынаццаць гадоў на пасту, калгас на ногі паставіў, даброты прыдбаў. Раён ганарыцца Навасёлкамі, а васьм не мог уцяміць, што менавіта рукі тыя, як у Разэліі, рукі мае і маіх людзей абнавілі зямлю. Гэтыя рукі, мусіць, і заслужылі славу вялікую! А як жа інакш!» Падумаў, уздыхнуў. «Скульптар убачыў рукі Разэліі, сакратар райкома таксама заўважыў, зразумеў, што да чаго. А я, я? Толькі і глядзеў, каб сваю славу не ўпусціць».

Сакратар, прыкмеціўшы нерашучасць Мязэннага, спытаў:

— Васіль Емяльянавіч, можа неадкладнае што?

Старшыня хацеў нагадаць анекдот пра аб'ём думкамі: заходзіш да начальніка са сваімі думкамі, а выходзіш з ягонымі, але прамаўчаў. Што ж яму заставалася рабіць? Трэба ж апраўдацца, чаго ляцеў як апантаны. А тут, як на ліха, ніякіх думак у галаве. Перад вачыма стаяў скульптар. І Мязэнны — было не было — адказаў:

— Я не ведаў, што бюро сёння. Даруйце, хай, можа, другім разам. — Ён нязграбна павярнуўся і накіраваўся да дзвярэй.

◆ хроніка культурнага жыцця ◆ хроніка культурнага жыцця ◆

У МАСКВЕ, у Цэнтральнай выставачнай зале ў Манежы, экспанавалася ўсеагульная фотавыстаўка «Краіна мая», у якой прынялі ўдзел фотажурналісты і фотаамаатары з усіх рэспублік краіны.

Сярод дзюж тысяч фатаграфій, выстаўленых у Манежы, шмат цікавых работ фотамайстроў Беларусі: серыя фотаздымкаў мемарыяльнага комплексу «Хатынь» А. Рубашкіна,

Брэскай крэпасці — М. Ананьіна, фотазлюды «Роздум» Ф. Марцінкі, «Гарачы час» Ф. Бачылы, «Настае зямля» А. Аўдзеева і іншыя.

У ПАЛАЦЫ культуры будаўнікоў Наваполацка адбылася прэм'ера мастацкага фільма «Вуліца без канца». Яна пастаўлена на студыі «Беларусь-фільм» рэжысёрам Ігарам Дабралюбавам.

Новая кінастужка расказвае

аб будаўніках Наваполацка. У аснове сюжэта наладзены факты з гісторыі маладога горада хімікаў і нафтавікоў. У натуральных здымках удзельнічалі рабочыя і служачыя прадпрыемстваў Наваполацка.

ЗАКОНЧЫЛІСЯ гастролі вакальна-інструментальнага ансамбля «Песняры» ў Чэхаславакіі, якія прайшлі з вялікім поспехам.

Цяпер на Пражскаму рыдзі

нярэдка гукаць беларускія песні, а нядзіна ленінградская фірма «Мелодыя» выпусціла пласцінку з песнямі ў выкананні Іржы Грамадкі, сярод якіх «Александрына» і «А ў полі вярба» з рэпертуару «Песняроў». Артыст спявае іх на чэшскай мове.

СЛАВА аб жаночым вакальным ансамблі вёскі Ліпляны пайшла далёка за межы раёна. Самадзейныя артысты высту-

палі ў Гомелі, Мінску, Маскве. Ансамбль мае многа дыпламаў і ўзнагарод. Сваім майстэрствам артысты зацікавілі кінематэграфістаў рэспублікі. Творчае аб'яднанне «Летнік» студыі «Беларусьфільм» стварыла тры фільмы з іх удзелам. Гэта кінаарысы «Песня Палесся», «Ліся, песня» і мастацкі фільм «Спяшайся будаваць дом». У якіх здымаліся ўдзельнікі вакальнага ансамбля Ліплянскага сельскага клуба.

СВЯТЛО ПАЭЗІІ

У кожнага сапраўднага паэта ёсць, відаць, такая вершы, у якіх, нібы ў пластах вугалю, тояцца «паклады святла». Ад гэтага святла, ад яго нечаканай успышкі азраюцца не толькі мастацкія здабыткі аўтара, але і далёгляды ўсёй нашай паэзіі.

Новая кніга вершаў Максіма Танка «Хай будзе святло» вельмі шчодрая на такія здабыткі. Кніжка шмат што падагульняе і ў той жа час шмат што працягвае ў творчасці паэта.

Максім Танк па-ранейшаму палымяна, адкрыта, з публіцыстычным напалам абвешчае сваю грамадзянскую пазіцыю. Некаторыя вершы паэта і сёння пакідаюць уражанне вулканаў, у якіх рачка «расплаўленая лава песні». Нярэдка магутныя штуршкі гэтай неўтаймаванай «лавы» прабіваюцца як бы з-пад зямлі — з падтэсту, са шматзначнасці самой задумы.

Без гэтай шчасліва-прывабнай уласцівасці таленту хіба мог бы паэт ствараць з дню ў дзень шырокі, цудоўны свет сваёй паэзіі, ад якой прыгажэе другі свет — свет нашай рэчаіснасці. Глыбокім сэнсам напаяюцца, скажам, метафарычныя радкі пра «ззілле лемяхоў, у лустры якіх прыхарошваецца зямля». Калісьці ёй, змучанай, нібы маці ў беспрасветнай працы, не да лустра было — ды і не было ж тады іх, гэтых «лустраў» — шматля-мешных, адпаліраваных.

Калі казаць мовай таго ж вобраза, то «лемяхі» творчасці паэта бярэць сёння глыбока — яны ўваходзяць у гісторыю зямлі, у цяжкія гады яе вогненых выпрабаванняў («плуг можа выраць валун або гром забытай міны»). Цяжка пісаўся летапіс «мужыцкай дынастыі», якая з прадаўніч часоў глыбока закаранілася на гэтай зямлі — пісаўся «галавешкамі спаленых панскіх маёнткаў», «сціснутымі, цяжкімі, як гнеў, кулакамі». Запісаную гэтакім чынам гісторыю працоўнага роду немагчыма знішчыць:

І хоць не раз каты вырывалі
Цэлыя старонкі
Гэтай гісторыі роду майго,
Перакрэслівалі бізунамі,
штыкамі —
Яны, быццам кроў праз
бінты,
І сёння праступаюць праз
барозны зямлі,
Праз мае песні.

Можна таму ўсё, што выра-сла, узнялося на гэтай зямлі — і нарачанскія сосны, і сялянскія хаты, і шчырыя, цягавітыя ў працы, надзвычай гасцінныя людзі, што ніколі не лічылі разданых сябрам жытніх акрайцаў, — усё гэта для паэта недатыкальна-

свяшчэннае, дарагое, гэта адзін з жыватворных вытокаў яго маральнай трываласці, па-народнаму мудрай шырыні светабачання.

Хоцацца прывесці адзін вельмі ж паэтычны і шырокі па сэнсу радок: «Дараго, закалыханая жытам». Паэт не выпадкова прыхоўвае яго для назвы будучай кніжкі. Гэта ж дараго, якая не толькі калыхала і гадала паэта, а потым выводзіла ў людзі, на нялёгка шляхі барацьбы, яна звязвае шырокі свет паэта з роднай зямлёй, яна праходзіць праз сэрца яго, стала яго лёсам, жыццём.

Чалавек, прырода, грамадства — гэта трыадзінства з'яўляецца вельмі надзённым у паэзіі Танка. Чалавек пазнае сябе да канца не толькі ва ўзаемаадносіннях з грамадствам, але і з прыродай. Танкаўская паэзія вучыць здзіўляцца цуду жыцця, паўнаце адчування ўсяго прыгожага ў свеце. Шмат гаворыць нам мудры паралелізм: «Дровы памраюць, калі перастаюць пазнаваць змены года... Чалавек — калі страчвае здольнасць здзіўляцца і захапляцца жыццём». Чалавечая сутнасць выяўляецца, апрача ўсяго, і ў тым, з чым прыходзіць чалавек у свет прыроды — з любоўю, чуйнасцю ці прагавітасцю, глухатой. Перад характэрна зямлі паэт замірае, баючыся нават ісці «па вуснах павучых траў, па жывых, раскрытых вачах лотаці». Для паэта гэта натуральны стан — зліцца з душой прыроды, растварыцца ў ёй...

Да якіх бы тэм ні дакранаўся паэт, усе яны адчуваюцца голасам сучаснай устурбаванасці. Ці не таму ў свет танкаўскай паэзіі ўваходзіць з адчуваннем нейкай навальнічнай свежасці. Вятры веку з усіх бакоў прыносяць боль і трывогі планеты, ды не мялее крыніца глыбокіх чалавечых надзей. Цікава, што нават у сваёй даўняй схільнасці да інтэрпрэтацый старажытных сюжэтаў і вобразаў антычнасці, эпохі Адраджэння паэт застаецца на дзівя сучасным у сваёй сутнасці («Аднойчы я ішоў з Дантэ», «Перад «Рабамі»). Заўсёды здзіўляе непрадбачаны паварот думкі:

Аднойчы я ішоў з Дантэ
Па спіралях пекла,
І ён дзівіўся,
Што з часоў апошняе
вандроўкі
У царстве ценяў
Прыбавілася столькі новых
І неведомых
Яму кругоў.

У задуму многіх вершаў, у іх фактуру ўваходзяць, ажываючы, паданні, легенды, былі-казкі. Прычым, паэт не капіруе іх, не пераказвае, а

нярэдка сам іх стварае («Готыка «Святой Анны», «У Татрах»). Многія з іх, мне здаецца, сваёй сутнасцю, сваёй структурай нагадваюць мудрыя народныя прытчы, у якіх тойца актуальная думка. Вось паўжартоўная «Паўказка» — пра тое, як захацеў Паўдзед аб'ехаць Злыбяду («Запрог Паўгнадога ў паўкалёсы-паўсані, на адну нагу абуў паўлапаць, на другую — паўатонка» і г. д.). Аднак вымушаны быў вярнуцца з паўдарогі. Чаму? Мімаволі прыглядаешся да гэтага «паў» — ці не яно ва ўсім вінавата? Каб аб'ехаць Злыбяду, хіба можна браць у спадарожнікі палавінчатасць? Калі рашэнне, калі мужнасць толькі напалавіну — што з іх?

Ужо сам падыход да асэнсавання з'яў жыцця, гісторыі свайго народа ў Танка паглыблена — філасафічны і таму патрабуе выключна ёмістых форм выяўлення. Несучы ў сабе важкую надзённую думку, свабодны верш паэта зусім не схільны да наўмыснай «празізацыі». Яго радок складаны, разнастайны ў сувязях са светам, але не ўскладнены. У паэта свая непаўторная, здабытая ў пошуках форма, структура мастацкай гаворкі.

Высокім пачуццям, кажа паэт, не патрэбны гучная дэманстрацыянасць, дэкламацыі. Вось чаму яму найбольш да спадабы такая форма прызнання ў любові да Радзімы, калі стараюцца ёй сказаць пра гэта

Плугам, пракладваючы
барозны без агрэхаў,
Касой на нарачанскіх
сенажацях,
Сякерай, узводзячы
з бяргавення зрубны хат...

У Танка ёсць дужа цікавы прыклад пераасэнсавання вядомай прымаўні «Мая хата з краю». Яе сэнс нечакана наверхнуты зусім процілеглым бокам, дарэчы сказаць, у поўнай адпаведнасці з жыццёвай і творчай пазіцыяй паэта. Сапраўды, калі хата з краю, дык у яе ж у першую грукуюць «вятры, збіўшыся з дарогі», кірмашовыя дні, змораныя падарожнікі. І ўжо глыбокім сэнсам гучаць словы: «Мая хата — з краю. І ў таго, хто жыве ў ёй, усе дні — клапатлівыя, усе ночы — бяссонныя...». Мне падумалася: ці не так і паэзія Танка, клапатлівая і працавітая, гасцінна — песенная і мудрая, вечна ўстурбаваная, як гэта хата пры вялікай дарозе жыцця. Хай жа з вокнаў гэтай хаты заўсёды прыветліва і паклічна гарыць-струменіцца вабнае, жыватворнае святло — для кожнага, хто даверліва і з надзеяй ідзе да яго.

Мікола АРОЧКА.

Смаргонскі народны ансамбль песні і танца імя Агінскага вядомы за межамі нашай рэспублікі. Ён паспяхова выступаў у многіх гарадах краіны, у Польскай Народнай Рэспубліцы. А ў хуткім часе гэты калектыў можна будзе ўбачыць на кінаэкранах. Ён здымаецца ў каларным дакументальным фільме «Біяграфія паланеза ля мінор». Новая стужка творчага аб'яднання «Летапіс» кінастудыі «Беларусьфільм» прысвячаецца жыццю і дзейнасці выдатнага польскага кампазітара Агінскага.

НА ЗДЫМКУ: выступае Смаргонскі народны ансамбль песні і танца.

Фота А. ПЕРАХОДА.

ЧАС ЗДЗЯЙСНЕННЯЎ, ЧАС НАДЗЕЙ

Дзяржаўны рускі драматычны тэатр БССР імя М. Горкага адзначыў саракагоддзе з дня заснавання. Шлях яго пачаўся ў Мінску, і ўсе гэтыя гады тэатр імкнуўся ісці цяжкай дарогай творчых пошукаў. На ёй, зразумела, сустракалася ўсякае — і радасныя перамогі, і горкія паражэнні. Але менавіта сапраўдныя здзяйсненні вызначалі агульны напрамак тэатра.

За сорок гадоў калектыў Рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горкага стварыў шэраг спектакляў, якія не толькі ўвайшлі ў скарбніцу мастацтва Беларусі, але і з'явіліся дасягненнем усёй савецкай шматнацыянальнай сцэны. Назаву толькі некаторыя пастаноўкі — «Рэвізор» М. Гоголя, «Шалёныя грошы» А. Астроўскага, «Тры сястры» А. Чэхава, «Разлом» Б. Лаўранёва, «Аптымістычнае трагедыя» Ус. Вішнеўскага, «Крамлёўскія куранты» М. Пагодаіна, «Далі неаглядныя...» М. Вірты.

Сваё асноўнае прызначэнне тэатр заўсёды бачыў у тым, каб у Беларусі быць пастаянным прадстаўніком рускай тэатральнай культуры, несці яе вялікія традыцыі. І гэта імкненне, натуральна, перш за ўсё прыкметна было ў фарміраванні рэпертуару. Калектыў ставіў на сцэне лепшыя рускія творы як класічнай драматургіі, так і сучаснай.

Намаганні тэатра накіраваны і на тое, каб апраўдаць імя, якое вольна больш як пяцінаццаць гадоў ён носіць. Горкаўская драматургія на розных этапах жыцця дапамагала пранікаць у глыбіні чалавечых характараў, авалодаць майстэрствам. У тэатры ішлі «Мяшчане», «Варвары», «Васа Жалязнова», «Ворагі... Асаблівы поспех спадарожнічаў спектаклю «Варвары», які з'явіўся прыкметным укладам у сцэнічную гісторыю гэтай драмы Максіма Горкага.

У рэпертуары знаходзіла месца і замежная, асабліва класічная, драматургія. Ішлі п'есы многіх аўтараў. Але, бадай, асабліва любімы Шэкспір. Горкаўцы ставілі трагедыі «Атэла», «Кароль Лір», «Антоній і Клеапатра», камедыю «Дванаццатая ноч».

Тэатр ставіць і п'есы беларускіх аўтараў, імкнучыся быць прапагандыстам іх драматургіі. З калектывам плённа супра-

цоўнічалі і працягваюць супрацоўнічаць беларускія пісьменнікі. На сцэне тэатра ішлі п'есы Кастуся Губарэвіча. Калектыў неаднаразова звяртаўся да драматургіі Аркадзя Маўзона, яго творы і цяпер ёсць у рэпертуары.

На сцэне тэатра зіхацела ямаля яркіх талентаў. На першым этапе творчага жыцця калектыў узначалі У. Кумельскі, шырока вядомы акцёр і рэжысёр. Пасля яго на працягу некалькіх гадоў тэатрам кіраваў цудоўны артыст і рэжысёр Д. Арлоў.

Доўгі час уладаром сцэны горкаўцаў быў А. Кістаў, акцёр вялікага таленту і сапраўды шэкспіраўскага тэмпераменту. Тут выступаў Г. Качаткоў, артыст тонкага і псіхалагічна дакладнага малюнка. У тэатры раскрыўся талент Г. Някрасава. Так, шмат імён, шмат цікавых, хвалюючых падзеяў! Тэатр жа пражыў сорок гадоў!

Цяпер рускі тэатр мае значную і творча мабільную трупу. Мастацкае кіраўніцтва ажыццяўляе вопытны рэжысёр Ф. Шэйн. У калектыве працуе адна з заснавальніц тэатра, цяпер народная артыстка БССР Г. Абуховіч, якая стварыла на сцэне шэраг цікавых сцэнічных вобразаў. Яшчэ ў даваенныя гады ў Беларусі пачынаў творчы шлях народны артыст СССР Я. Палосін. А. Клімава, якая таксама носіць гэта высокае званне, прыйшла ў калектыў у сярэдзіне пяцідзсятых гадоў і стварыла на яго сцэне цэлую галерэю непаўторных вобразаў. На сцэне тэатра з поспехам выступаюць народны артыст рэспублікі Я. Янкоўскі, заслужаны артыст БССР В. Шах-Парон, Ю. Сідараў, І. Лакштанава, М. Кузьменка, Л. Весніна, І. Ражба, К. Верамейчык, Б. Масумян, артысты Ю. Ступакоў, В. Краўчанка, В. Шрамчанка, Ю. Сцяпанавіч, Г. Значкоўская, К. Бірукова і іншыя.

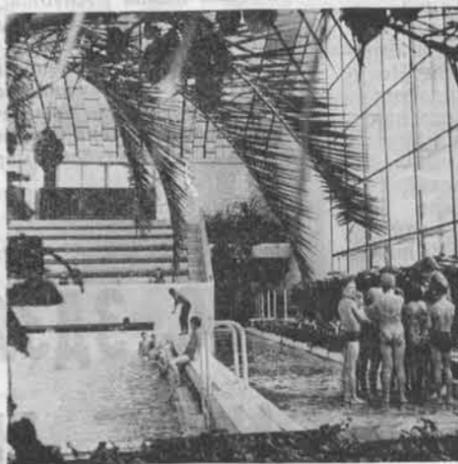
Планы на будучае... Яны ў горкаўцаў даволі вялікія і цікавыя. Рэпэціруюцца новыя спектаклі, падбіраюцца новыя п'есы. І няма сумнення, што планы, мары будучы рэалізаваны. Калектыў у творчых пошуках. Тэатр у дарозе!

А. САБАЛЕЎСКІ,
кандыдат
мастацтвазнаўства.

Настомныя ў пошуку новых арнаментаў, колеравых рашэнняў мастакі Брэсцкага дыванавага камбіната. Сёлета па іх эскізах прадпрыемства выпусціць дываны 17 новых малюнкаў.

НА ЗДЫМКУ: мастакі [злева направа] К. ГАУРЫЛЕНКА, А. МАЗУРКЕВІЧ, Н. СЦЕБЛЯНКО і В. ГУСЕЎ абмяркоўваюць новыя эскізы дыванова.

Дзеці... Прадаўжальнікі нашага роду і спраў, будучае чалавецтва. Маці ўсяго свету мараць пра шчаслівы лёс сваіх сыноў і дачок, жадаюць, каб яны выраслі прыгожымі і разумнымі, шчодрымі і ласкавымі, мужнымі і настойлівымі ў дасягненні сваёй мэты.

У дзяцінстве чалавек робіць першыя крокі ў вялікі свет ведаў, набывае пэўны жыццёвы вопыт, фарміруецца як асоба. І ад бацькоў, ад выхавальцаў, ад грамадства ў цэлым залежыць, каб будучае пакаленне ўпэўнена працягвала і пачынала здабыткі папярэдніх — на будоўлях, у мастацтве, у космасе.

Дзяцей Краіны Саветаў часта называюць прывілеяваным класам. Клопаты аб малых пачынаюцца яшчэ да іх нараджэння з ільгот і ўвагі да будучай маці. Адзенне для дзяцей робяць прыгожых і вясёлых расфарбовак, піянерскія

лагеры і санаторыі для іх будуць у самых маляўнічых мясцінах.

Пасля ўрокаў школьнікі могуць наведаць студыі выяўленчага мастацтва, гурткі тэхнічнай творчасці ці самадзейныя харавыя і танцавальныя калектывы ў школах і палацах піянераў, у заводскіх і калгасных клубах. З дзіцячага сада хлопчыкі і дзяўчынкі прывучаюцца да кнігі, а потым становяцца пастаяннымі наведвальнікамі бібліятэк і чытальных залаў. Тэатры, музеі, стадыёны і спартыўныя школы таксама клопоцяцца аб гарманічным развіцці дзяцей і падлеткаў, аб іх маральным і фізічным здароўі. НА ЗДЫМКАХ: «равеснікі» са Смалявіцкага раёна; выхаванкі дзіцячага сада № 63 сталіцы; у харавой студыі школы № 1 г. Мінска ідуць заняткі; сямякласнік Сяргей БРыхунец мае другі спартыўны разрад па шахматах; у Палацы воднага спорту.

АБЛІЧЧА ДАЛЁКАЙ КРАІНЫ

Мінчане азнаёміліся з выстаўкай работ аўстралійскіх фатографі, арганізаванай гарадскім фотаклубам «Мінск» у памяшканні Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі.

Бяскрайнія пяскі і адгор'і, вузкія палоскі апрацаванай зямлі і неабсяжныя марскія прасторы... Гэта — Аўстралія. З абліччам далёкай краіны, з яе

людзьмі і звычаямі знаёміць экспазіцыя.

Фатографы Г. Бэстаў, Д. Вільямс, Б. Оптан, Б. Лесберг, Т. Доўс, К. Бенет — аўтары невялікай, але цікавай выстаўкі. У кожнага з іх сваё тэма, свой падыход да яе вырашэння.

Партрэты работы Джона Вільямса носяць рэпартажны характар. Героі яго фатаграфій — людзі стрыманыя, сур'ёзныя, крыху змрочныя. Такімі, відаць, зрабіла іх жыццё.

Працоўная Аўстралія паказана ў работах Брука Оптана і Бары Лесберга. Асабліва цікавыя здымкі Лесберга — яны глыбока псіхалагічныя, у іх гучыць сацыяльны пратэст.

Аўтары выстаўкі не засталіся ў баку ад барацьбы працоўных

за мір. Гэта тэма адлюстравана ў работах Трорена Доўса.

Дзяцей Аўстраліі чудаўна паказваў Грэхам Бэстаў. Як усе дзеці, яны вельмі мілыя, сімпатычныя, але нават у іх характары адчуваецца тая стрыманасць, разважнасць, якая праходзіць праз усе вобразы аўстралійцаў.

Экспазіцыя з'яўляецца працягам цыкла выставак, якія знаёмяць мінчан з творчасцю айчынных і зарубежных фотамайстроў.

На чарзе экспазіцыі іспанскага фотаклуба «Рэўс» і аднаго са старэйшых савецкіх фотамастакоў А. Перавошчыкава.

Я. КАЗЮЛЯ,
старшыня праўлення фотаклуба «Мінск».

З КАРЭННЯЎ ДРЭЎ

Разнымі вокнамі, верандай з цікавай разьбой па дрэве выдзяляецца дом Баляслава Селюка ў лясной вёсцы Стануляны. Стамескай, сякерай і рубанкам упрыгожыў гаспадар сваё жыллё.

Але галоўнае захапленне Баляслава Іванавіча — выраб фігурак звяроў і птушак з карнявішчаў дрэў. Звычайны корань у яго ўмелых руках ператвараецца ў сапраўдны твор мастацтва.

...Майстра я дома не застаў, прыйшлося пачакаць. Вярнуўся ён з лесу з крывым бярозавым каранем у руках.

— Доўга мне яго шукаць давялося, — растлумачыў Баляслаў Іванавіч. — Бо не ўсякі корань у работу гадзіцца. Іншы раз паўлесу абыйдзец, пакуль знойдзеш патрэбны матэрыял.

Пакой Баляслава Іванавіча — сапраўдная майстэрня. Тут багаты набор інструментаў, запас падрыхтаваных да работы матэрыялаў, ужо гатовыя вырабы: драўляныя вазы, сальніцы, збаны, фігуркі птушак і звяроў. Кожная рэч сведчыць аб тонкім мастацкім гусце майстра-самавучкі, аб спрытнасці яго рук. І гэта прызнаюць усе, хто іх бачыў. Гродзенскае абласное тэлебачанне паказала лепшыя ўзоры яго вырабаў у адной са сваіх перадач.

Баляславу Іванавічу восьмы дзесятак. Але гэта багдзёры і жыццядарсны чалавек. Частыя паходы ў лес прыносяць яму творчае натхненне, дапамагаюць ствараць усё новае і новае мастацкія ўзоры.

Н. КАРЖУЕВ.

ЖЫЦЦЁ, ЯК ЛЕГЕНДА

У 1821 годзе ў іспанскім горадзе Барселоне ў сям'і вандроўных акцёраў-італьянцаў Банольдзі нарадзіўся сын, якому лёсам было накіравана стаць паплетнікам Кастуся Каліноўскага, змагацца за незалежнасць літоўскага і беларускага народаў і застацца ў людской памяці інтэрнацыяналістам, спеваком, барацьбітом.

Хлопчыка назвалі двойным імем — Джузепе Ахілес. У яго рана выявіўся прыгожы голас, які з узростам перайшоў у мяккі і пяшчотны барытон. Артысты вандроўнай трупы жылі ўпрогаладзь. І таму юнак з ахвотай прыняў прапанову польскага магната Лапацінскага стаць настаўнікам спеваў яго дзяцей.

Так Ахіл Банольдзі ў 1842 годзе трапіла ў Варшаву, а праз нейкі час становіцца выкладчыкам Віленскага дваранскага інстытута. Расла яго папулярнасць як спевака і педагога. Прыкладна ў 1847 годзе ён знаёміць

ца са Станіславам Манюшкам. Спявак і кампазітар сталі шчырымі сябрамі. Банольдзі выконваў ролю сялянскага хлопца Іонтэка ў оперы Манюшкі «Галька» і вёў барытонавую партыю ў кантаце «Мальда». (Кантата выконвалася і ў Вільні, і ў Пецярбургу).

Знаёмства з дэмакратычна настроенымі коламі Вільна, вандроўкі па краі спрыялі развіццю яго самасвядомасці, прагі карэнных змен сацыяльнага становішча асноўнай масы насельніцтва — сялянства.

У Літве і Беларусі наспывала паўстанне. У якасці прадстаўніка рэвалюцыйнага студэнцтва і інтэлігенцыі Банольдзі ўваходзіць у састаў Літоўскага правінцыяльнага камітэта, становіцца паплетнікам Кастуся Каліноўскага, падзяляючы яго ідэі і дапамагаючы ў арганізацыйных справах.

Трапіўшы ў пачатку 1863 года ў рукі царскай ахраны, Банольдзі быў асуджаны на пакаранне смерцю. Але з да-

памогай сяброў яму ўдаецца вырвацца з турмы і выехаць у Францыю. Ён не спыняе барацьбы і за межамі Беларусі, выконвае тут даручэнне сялянскага правадыра па закупцы ў Бельгіі і перасылцы зброі для паўстанцаў.

Спявак-інтэрнацыяналіст змагаўся сярод тых, хто ў сакавіку 1871 года выйшаў на барыкады Парыжа. Ён стаў афіцэрам сувязі ў генерала Я. Дамброўскага. Удзел у баях французскага пралетарыяту быў для Банольдзі апошнім выступленнем за шчасце і роўнасць людзей зямлі. Заключным акордам стала «Марсельеза», якую паранены камунар заспяваў перад расстрэлам.

На могільках Пер-Ляшэз у Парыжы спяць вечным сном байцы Камуны, людзі розных нацыянальнасцей. І сярод іх — Ахіл Банольдзі, спявак, гуманіст, інтэрнацыяналіст, чыё жыццё стала романтичнай легендай у Літве, Беларусі і Францыі.

У. ЯФРЭМАУ.

ГУМАР

— Ты чуй, Ганс, як моцна падаражэў бензін?

— А табе чаго непакоіцца? Машыны ж у цябе няма.

— Але ў мяне ёсць запальнічка.

Шэф звяртаецца да аднаго са служачых:

— Слухай, Гансалес, у нас ёсць вакантнае месца, і яго мог бы заняць твой брат-блізнюк...

— Брат-блізнюк?

— Так... Той, каго я бачыў учора на футбольным матчы, калі ты быў на пахаванні свайго дзядзькі.

Калі пачалося скарачэнне штатаў, дырэктар, які вызначыў сваёй тактоўнасцю, выклікаў да сябе аднаго служачага.

— Я проста не ўяўляю сабе, як мы будзем абыходзіцца без вас, — уздыхнуў ён, — але, ва ўсякім выпадку, з пачатку месяца мы зробім такую спробу.

Фермер — фермеру:

— Як вы лічыце, ці правільна я зрабіў, што застрахаваў сваю ферму ад агня і граду?

— Агонь — гэта я яшчэ разумею, — адказаў сусед, — але як вы зробіце град?

— Вы ўпэўнены, што ваш аўтамабіль сапраўды ўкраў абвінавачаны? — пытаецца абаронца ў пацярапейшага.

— Пасля вашай прамовы я пачаў сумнявацца, ці быў наогул у мяне аўтамабіль.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі
Зак. № 679.